

Tisdagen den 19 Maj 1874.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades protokollet för den 9 dennes förmiddagen.

Anställdes omröstning, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver följande af Sammansatta Stats- och Banko-Utskottet i dess memorial N:o 7 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition:

Den, som bifaller Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets hemställen att Riksdagen måtte besluta, att Fullmäktige i Riksgäldskontoret skola, gemensamt med Fullmäktige i Riksbanken, vidtaga de åtgärder, som de må finna tjenligast, dels för anskaffande af fullständiga ritningar och kostnadsförslag till Helgeandsholmens ordnande och bebyggande antingen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det utaf Fullmäktige redan uppgjorda program eller annorledes, dels för åstadkommande af de utredningar i afseende på öfriga med ärendet gemenskap egande frågor, som redan blifvit till Fullmäktiges handläggning öfverlemnade, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har berörda hemställan blifvit af Riksdagen afslagen.

Vid omröstningens slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—43.

Nej—23.

Protokoll öfver omröstningen uppsattes, justerades samt afsändes till Andra Kammaren; och ankom derifrån efter en kort stunds för-

lopp ett protokollsutdrag, N:o 321, som upplästes och hvaraf inhemtades, att omröstningen derstädes utfallit med 44 Ja och 103 Nej samt att båda Kamrarnes sammanräknade röster befunnits utgöra 87 Ja och 126 Nej; hvadan beslut i frågan blifvit af Riksdagen fattadt i enlighet med Nej-propositionens innehåll.

Efter föredragning af Banko-Utskottets den 18 dennes bordlagda memorial N:o 19, med förslag till omröstningsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande punkten 27 i Utskottets betänkande N:o 14; godkände Kammaren den föreslagna omröstningspropositionen.

Föredrogos men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets nedannämnda den 18 dennes bordlagda utlåtanden och memorial:

N:o 37, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser rörande flottled;

N:o 38, i anledning af väckta motioner angående dels utarbetande af ny lag rörande vattenrätten och dels ändring i nu gällande bestämmelser i fråga om skyldigheten att hålla damlucka öppen;

N:o 39, i anledning af väckta motioner, åsyftande begränsning af den kommunala rösträtten på landet;

N:o 40, i anledning af väckt motion om tillägg till 7 § 1 mom. i Kongl. Förordningen om kommunalstyrelse på landet den 2 Mars 1862;

N:o 41, i anledning af väckta motioner om ändringar i Kongl. Förordningen om landsting den 21 Mars 1862;

N:o 42, i anledning af väckt motion om användande af klockare-lönerna på landet till förmån för folkskolan;

N:o 43, i anledning af väckt motion angående inteckning i jernväg med vissa tillhörigheter;

N:o 44, i anledning af väckt motion om ändring i gällande föreskrifter angående sättet för fullföljande af talan emot Häreadsrätts dom i civila mål; samt

N:o 45, i anledning af Första Kammarens återremiss af första punkten i Lag-Utskottets utlåtande N:o 31, angående ändring i gällande bestämmelser rörande dikning.

Föredrogs och bifölls Särskilda Utskottets den 18 dennes bordlagda memorial N:o 13, angående aflöning åt dess tjänstemän och vaktbetjente.

Föredrogs ånyo Stats-Utskottets den 17 och 18 dennes bordlagda memorial N:o 96, med förslag till de sista afdelningarne af det nya reglementet för Riksgälds-kontoret.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att i afseende å föredragningen af detta memorial måtte sålunda förfaras, att de särskilda paragraferna icke upplästes, så vida begäran derom ej gjordes, utan endast anmältes, samt att alla de paragrafer, i afseende hvarå något yrkande ej blifvit framställt, efter det momentet genomgått, gjordes till föremål för en gemensam proposition.

Svarades ja.

§§ 41—73.

Anmäldes och lemnades utan anmärkning.

§ 74.

Herr vice Talmannen: Som Kammararen behagade finna är denna paragraf, såsom också synes af sidan 2 i detta memorial, redigerad under förutsättning, att den hemställan, som Sammansatta Stats- och Banko-Utskottet gjort i sitt memorial N:o 4, skulle af Riksdagen blifva godkänd. Denna hemställan har likväl nyss genom gemensam votering blifvit af Riksdagen afslagen och den redaktion, som gifvits förevarande paragraf, är i följd häraf numera ej nöjaktig eller ens användbar. Jag anhåller därför att den måtte blifva återremitterad.

Öfverläggningen förklarades slutad och paragrafen återförvisades.

§§ 75—97.

Anmäldes och lemnades utan anmärkning.

Herr Grefven och Talmannen framställde härefter proposition på bifall till alla de genomgångna paragraferna, med undantag af den, hvaröfver beslut förut blifvit fattadt; och blef denna proposition med ja besvarad.

Herr

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att enligt emellan Talmännen träffad öfverenskommelse omröstning jemlikt 65 § Riksdagsordningen komme att vid början af morgondagens sammanträde anställas öfver den i Banko-Utskottets memorial N:o 19 föreslagna och af båda Kamrarne godkända voteringsproposition.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 17 och 18 dennes bordlagda memorial N:o 99, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering samt anskaffande af de för Riksgälds-kontorets utgifter erforderliga medel.

1:sta och 6:te punkterna.

Biföllos.

7:de punkten.

Herr Rydén: För min del vågar jag anse, att en bestämmelse derom, att ingen försäljning af 1870 års femprocentsobligationer skulle ega rum, vore mindre lämplig och välbetänkt. Att binda händerna på Fullmäktige i Riksgälds-kontoret i detta hänseende kan hafva sina betänkligheter. Det beror nemligen ej på Fullmäktige utan på köpare och spekulanter, huruvida fem- eller fyraprocentsobligationer blifva mest begärliga och säljbara, och jag kan ej finna något skäl, hvarför försäljning af femprocentsobligationer skulle medföra förlust. Jag får således yrka den förändring i den föredragna punkten, att något förbud för Fullmäktige att fortfarande försälja 1870 års femprocentsobligationer deri ej intages.

Herr vice Talmannen: Då Utskottet trodde sig böra föreslå Riksdagen att göra denna inskränkning i det uppdrag, som var gifvet Fullmäktige, nemligen att återstoden af det s. k. 24 millioners-lånet eller 16 $\frac{1}{2}$ million, skulle säljas endast mot fyraprocentsobligationer, så skedde detta af flera skäl. Ett bland dem, hvilket visserligen för mig ej var det obetydligaste, var den stora svårighet, som i detta fall alltid måste uppkomma för dem, som skola bestämma, hvilken försäljning för ögonblicket är för staten mest fördelaktig. Ett annat skäl var, att, då man tillät Fullmäktige att sälja fyraprocentsobligationer, meningen härmed var att söka komma in i ett nytt system, nemligen, att staten skulle upptaga lån mot lägre ränta. Det är väl ej skäl att nu gå tillbaka till det gamla.

Detta har varit anledningen till Utskottets förslag och jag tror, att det tills vidare vore lämpligt att sälja ut återstoden endast i fyraprocentsobligationer, då Riksdagen nästa år kan efter sig då företeende omständigheter besluta om de nya lånen.

Grefve Mörner, Carl Göran: Uti det förslag, hvarmed Stats-Riksd. Prot. 1874. 1 Afd. 4 Band.

Utskottet här framkommit, har Utskottet omnämnt att statsregleringen utvisade en brist, utan att Utskottet yttrat sig om, huru densamma skall betäckas. Utskottet uttalar endast den åsigt, att betäckandet af denna brist är en omsorg, som man bör öfverlemna till nästa Riksdag, och anför såsom skäl därför, dels att det årliga anslaget af 300,000 kronor till Hans Maj:ts Konungen utgår först vid början af Augusti månad, och dels att hälften af anslagen till ränta och amortering af de fonderade statslånen icke är till betalning förfallen förr än efter medlet af nästkommande år. För min del finner jag rätt betänkligt att vid statsregleringens uppgörande beträda den väg att icke anvisa medel till betäckandet af en befintlig brist, utan öfverlemna detta till en kommande riksdag. Det skulle kunna vara tvifvelaktigt, huruvida denna kommande Riksdagen vore villig att i rätt tid honorera en sålunda på densamma dragen vaxel, men äfven oafsedt detta, anser jag det vara vår skyldighet att uppgöra statsregleringen på sådant sätt, att debet och kredit gå ihop, och om detta här kan ske genom att antaga den af den förste talaren föreslagna förändring i denna punkt, så att förbudet emot att i händelse af behof använda äfven femprocentsobligationer borttages, så synes detta mig vara ett riktigt sätt att under närvarande omständigheter ordna saken. Visar sig nemligen vid den tid, då nästa Riksdag sammanträder, att en sådan försäljning ej behöfves, så har ju Riksdagen tillfälle att derom förordna, men att nu, då man vet, att man har en skuld, förbjuda upplåning emot amortering, är ett sätt att möjligen alltför mycket tillhandagå en och annan spekulativ enskild kreditanstalt.

Jag anhåller om bifall till denna punkt med utstrykning af den sista meningen deruti.

Herr vice Talmannen: Då den upplåning, som under detta år möjligen kommer att behöfvas, icke uppgår till högre belopp, än att de obligationer, som finnas kvar af 24 millionerslånet, dertill blifva tillräckliga och då, om man utsträckte upplåningen till hela det belopp, som dessutom kan komma att behöfva lånas, det blefve nödvändigt att lägga upp ett nytt lån, så har Utskottet föreställt sig, att det vore lämpligare och bättre att det redan beslutade lånet blefve slutsåldt innan man föreslog Riksdagen att upplägga ett nytt lån, så mycket hellre som det blefve svårt att nu bestämma det belopp, hvartill det nya lånet borde uppläggas, hvilket åter är lättare för nästa Riksdag. Utskottet har ej ansett några betänkligheter förefinnas vid dess förslag, emedan först den upplåningssumma, om hvilken Utskottet icke framställt förslag, hvarken hvarest eller huru den skall upplånas, kommer att minskas med 1874 års öfverskott och vidare största delen af samma summa, såsom betänkandet angifver, ej skall utgå förr än efter medlet af nästkommande år samt slutligen Fullmäktige i Riksgälds-kontoret, derest brist uppstår, alltid ega rätt att genom tillfällig upplåning anskaffa medel. Den siste talaren förmenade att Utskottets förslag innebure en våda, så till vida nemligen som det skulle kunna gagna en eller annan penningeinträttning, men då beloppet ej kan blifva stort och i alla fall behofven ej inträffa

förr än nästa Riksdag sammanträdt, så kan jag ej inse, att någon fara är för handen. Hvad beträffar att saken skulle vara hjälpt med att anvisa på femprocentobligationerna, så ber jag dervid få erinra att en sådan åtgärd skulle innebära en utsträckning af ett gång fattadt beslut, som endast kan ske på grund af ett särskildt förslag, och då ett sådant nu ej är väckt, torde åtgärden ej kunna vidtagas.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande punkten och dels af Herr Rydén, att densamma måtte antagas med uteslutande af den sista meningen, så lydande: "hvaremot någon försäljning af 1870 års femprocentobligationer icke må ega rum förr än Riksdagen om sådan försäljning förordnar"; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till punkten och då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

8:de punkten.

Bifölls.

Utskottets yttranden öfverst å sidan 10.

Lades till handlingarne.

Föredrogs änyo och företogs punktvis till afgörande Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets den 17 och 18 dennes bordlagda memorial N:o 3, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om ändringar i lagstiftningen för enskilda sedelutgivande banker.

Utskottets å sidan 1 gjorda anmälan

Herr von Gegerfelt: Den skyndsamhet, hvarmed ärendena under de sista dagarne handlagts, torde lända till ursäkt att jag föreslår en ändring, som borde hafva förekommit inom Utskottet, men som der förbisetts. Utskottet säger, att det anser den hittills gällande Kongl. Kungörelsen den 20 Maj 1864, för så vidt på Riksdagens beslut beror, fortfarande böra blifva gällande i de delar, rörande hvilka Kamrarne icke kunnat sig om *ändring* förena. Detta är visserligen sannt, men endast till hälften, ty klart är att, om icke Kamrarne fattat *sammansämmande* beslut, så har fråga om ändring förfallit. Jag hemställer därför, att Kamraren, med förklarande, att, derest båda Kamrarne icke i alla delar, hvaruti ändring i Kongl. Kungörelsen den 20 Maj 1864 blifvit föreslagen, fatta sammanstående beslut, all fråga om ändring i samma Kongl. Kungörelse förfallit, må gilla Utskottets ifrågevarande anmälan i öfrigt.

Sedan öfverläggningen ansetts slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att Herr *von Gegerfelt* hade yrkat, att Kammaren, med förklarande, att, derest båda Kamrarne icke i alla delar, hvaruti ändring i Kongl. Kungörelsen den 20 Maj 1864 blifvit föreslagen, fattade sammanstående beslut, all fråga om ändring i samma Kongl. Kungörelse förfallit, skulle gilla Utskottets ifrågavarande anmälan i öfrigt; hvarefter proposition på bifall till detta yrkande framställdes och besvarades med ja.

1:sta punkten.

Bifölls.

Utskottets öfverst å sid. 3 förekommande yttrande.

Godkändes.

2:dra punkten.

Lades till handlingarne.

3:dje punkten.

Bifölls.

4:de punkten.

Lades till handlingarne.

5:te punkten.

Herr Rydén: Ehuru jag anser, att den lydelse af den 30 §, som Utskottet här föreslagit Kammaren att, med frånträdande af sitt förra beslut, antaga, är principiellt oriktig, så vågar jag dock för den goda sakens skuld och i förhoppning att hela denna fråga må bringas till ett lyckligt och önskvärdt slut, tillstyrka Kammaren att godkänna denna lydelse af paragrafen, helst konsekvenserna deraf i tillämpningen icke torde vara särdeles att frukta.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten bifölls.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit utfärdadt till sammanträdets fortsättning kl. 7 e. m.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Särskilda Utskottets den 17 och 18 dennes bordlagda utlåtande N:o 11, i anled-

ning af ej mindre Kongl. Maj:ts nådiga proposition den 20 sistlidne Mars, i hvad den angår lagstiftning rörande hushållning med enskildes skogar, än äfven motioner i samma ämne.

1:sta punkten.

Utskottets förordningsförslag.

§ 1.

Frinerre Sprengtporten: Den fråga, som nu föreligger till Kamarens behandling, är af synnerligen stor betydelse, dels med afseende å sjelfva föremålet för den lagstiftning, som här är i fråga, dels i betraktande deraf att denna lagstiftning skulle medföra en betydlig inskränkning i den enskildes rätt att fritt förvalta, och draga nytta af sin egendom. Vid sådant förhållande är det af mycken vigt att tillse, att den lag, som skall stiftas, blir väl och omsorgsfullt uppställd; och jag får då för min del tillkännagifva, att jag, efter jemförelse mellan Utskottets förslag och Kongl. Maj:ts nådiga proposition, anser mig i de flesta delar med blott några få undantag böra biträda Kongl. Maj:ts förslag framför Utskottets. Den omständighet, vid hvilken jag hufvudsakligen fäster mig och mot hvilken jag anser att de viktigaste anmärkningarna kunna göras, återfinnes dock så väl i Kongl. Maj:ts proposition som i Utskottets förslag, jag menar de punkter, som röra kontrollen öfver de föreslagna stadgandenas efterlefnad, hvilken kontroll skulle lemnas till landstinget och kommunerna på grunder, som, så vidt de äro klart uttalade, efter min tanke ingalunda äro riktiga. Jag kan för min del icke förstå, hvarför icke en ordnad skogspersonal, som erhållit en både teoretisk och praktisk utbildning, skall vara mera tjenlig att utöfva den i fråga satta tillsynen öfver den enskildes skogshushållning, än personer, som blifvit utsedde af kommunerna och säkerligen sakna all erfarenhet i detta hänseende. Jag kan icke rätt fatta rättvisan eller fördelen af den grundsatsen att ålägga kommunalmedlemmar att blifva ett slags skogsförvaltare och derjemte uppträda såsom angifvare mot sina bekanta och grannar, en sysselsättning, som bör vara allt annat än angenäm. Det är vidare efter min tanke icke rätt att på dylikt sätt i viss mån inplanta hos kommunen, att den kan hafva något att befatta sig med den enskildes hushållning. Sådant kunde möjligen en gång leda till framkallandet af den åsigten, att kommunerna hade rätt till våra skogar, och således vara första steget till att i framtiden förvandla dessa till ett slags allmänningar. På grund af hvad jag nu anfört får jag således nämna, att jag ämnar för min del på det bestämdaste motsätta mig det förslaget, att åt kommunerna öfverlemnas kontrollen i det här i fråga varande ämnet. Med afseende härpå har jag tagit mig friheten att uppgöra ett förslag till vissa förändringar i det af Utskottet framlagda lagförslaget, hvilka förändringar jag, ehuru naturligtvis med tagen hänsyn till min olika åsigt i fråga om kontrollen, grundat hufvudsakligen på den af Kongl. Maj:t aflemnade nådiga propositionen. Jag ber att nu med Herr Talmannens tillåtelse få framlägga

för Kammarkens detta mitt förslag i sin helhet; det är helt kort, och jag skall sedan, då vi komma till de särskilda punkterna, närmare förklara min mening för hvarje särskild punkt.

Jag anser, att 1:sta §:n bör bibehållas oförändrad såsom i Kongl. Maj:ts proposition. Hvad 2:dra §:n beträffar, bör äfven den bibehållas såsom Kongl. Maj:t föreslagit densamma, endast med den förändring, att ordet *landsting*, som der förekommer i 1:sta momentet, må utbytas mot statsverket. Vidare anser jag, att 3:dje §:n i så väl Kongl. Maj:ts proposition som Utskottets förslag, hvilken handlar om kommunernas uppsigt öfver författningens efterlefnad, bör helt och hållet afslås och i stället antagas en paragraf af följande lydelse: "Uppsigten öfver denna författnings efterlefnad tillkommer, inom hvarje distrikt, den skogsinspektör, som är anställd inom detsamma för att hafva tillsyn öfver statens och andra allmänna skogar. Skogsinspektör, som bör vara teoretiskt och praktiskt bildad för yrket, åtnjuter aflöning af statsverket, och må till denna befattning kunna förordnas tjänsteman, som innehafver annan tjänst vid skogsstaten, men icke revierförvaltare." Vidare torde den 4:de §:n böra antagas i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition, endast med den förändring att orden "*skogsfiskal eller tillsyningsman*", som förekomma på första raden af densamma, utbytas mot *skogsinspektör*. Hvad de öfriga paragraferna angår, så anser jag dem böra antagas oförändrade sådana de i Kongl. Maj:ts proposition förefinnas.

Jag har härmed antydt de grunder, enligt hvilka jag kommer att yttra mig i den nu föreliggande frågan, då de särskilda punkterna föredragas, och har för ögonblicket intet vidare att tillägga, utom att jag i afseende på den nu föredragna första paragrafen yrkar, att den måtte oförändrad antagas såsom Kongl. Maj:t föreslagit densamma. Skillnaden deremellan och Utskottets förslag är endast den, att i det senare upptages bland de undantagsfall, då det skulle vara tillåtet att använda den egentliga skogsmarken till annat ändamål än skogsbörd, äfven det fallet, att den afstänges till nödig beteshage. Jag tror dock icke att något stadgande om en sådan rättighet för skogsegaren behöfver finnas; ty i det ena som i det andra fallet lär väl en skogsegare icke kunna hindras att afskilja någon del af sin skog till bete. Men Kongl. Maj:ts proposition har efter min tanke ett förträde derutinnan, att det i densamma är närmare uttryckt, att det är markens naturliga beskaffenhet, som bör bestämma, om skogen skall bibehållas eller icke. Jag föreställer mig således, att denna paragraf, om den kommer i tillämpning, bör så förstås, att väl må en hage afstängas och den del, som kan användas till annat ändamål än skogsbörd, i och för betande afrödjas, men att det deremot fortfarande skall vara förbjudet att för sådant ändamål svedja å stenbunden mark äfvensom att kalhugga ett sådant fält medelst borttagandet af alla fröträd. Jag tror vidare, att det icke är skäl att genom ett sådant stadgande, som Utskottet föreslagit, särskildt uppmuntra skogsegarne att förvandla sina skogar till hagar; ty om det nuvarande stängselvitsordet kommer att upphöra, lära de nog, äfven utan en sådan påminnelse, hitta på detta sätt att undandraga sig en lagstiftning, som ålägger dem att hufvudsakligen genom vallning under drygt ansvar vårda sina kreatur.

Jag får således för min del yrka, att Kammaren ville antaga 1:sta §:n oförändrad, sådan den i Kongl. Maj:ts nådiga proposition förefinnes.

Herr De Maré: Såsom Kammaren behagade finna af de till Utskottets betänkande fogade reservationerna, har jag icke i allo kunnat dela Utskottets åsikter i det nu föreliggande förslaget. Jag har icke kunnat göra det, därför att Utskottet efter mitt förmenande gått alldeles för långt i inskränkning af den enskilde egarens rätt att disponera öfver sin skog. Jag anser för min del, att statens och det allmännas rätt i detta hänseende icke kan sträcka sig längre än till att fordra, att, om den enskilde skogsegaren hugger ned sin skog, han äfven skall vara skyldig att för sina efterkommandes bästa sörja för skogens återväxt. Nu har Utskottet visserligen, i likhet med Kongl. Maj:t, velat stadga ett dylikt åliggande för skogsegaren; men Utskottet har derjemte gått långt derutöfver, då det vill föreskrifva, att, om skogsegaren icke ställer sig gifna föreskrifter till efterrättelse, skall hela den återstående skogen eller viss del deraf kunna ställas under afverkningsförbud. Detta är efter min åsigt att gå alldeles orimligt för långt i inskränkningen af den enskildes fria dispositionsrätt öfver sin egendom. Jag kan icke tänka mig, att ett sådant stadgande skulle vara behöfligt. Ty om, såsom Kongl. Maj:t föreslagit, det blifver en ovilkorlig skyldighet för den skogsegare, som hugger ned sin skog, att skaffa skog tillbaka, så måste följderna deraf blifva, att ingen skogsegare vågar att alldeles kalhugga marken; utan han qvarlemnar nödiga fröträd för att derigenom undvika de ofantliga kostnader, som skulle förorsakas honom, om han blefve tvungen att åstadkomma återväxten genom plantering eller sådd. Men han bör dock alltid vara berättigad att sjelf bestämma, huruvida han vill på det ena eller andra sättet sörja för återväxten och icke vara underkastad det tvånget, att, om han nedhugger sin skog i en viss trakt, icke få röra den skog, han möjligen på andra ställen eger. Efter mitt förmenande skulle en sådan lag, om den verkligen blefve antagen, medföra de största obehag för den enskilde skogsegaren och icke mindre för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och för dem, som skulle öfvervaka lagens efterlefnad.

Då jag på dessa grunder icke kunnat instämma i det af Utskottet uppgjorda lagförslaget, har jag, såsom Kammaren finner af den afgifna reservationen, förenat mig med tre andra ledamöter af Utskottet om särskildt förslag till förordning, som vi härmed tagit oss friheten att framlägga för Kamrarna. Deruti föreslås i det nu af mig berörda hänseendet, att, derest skogsegaren försummar att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som blifvit gifna för betryggande af nedhuggen skogs återväxt, skulle han dertill tvingas genom förnyade viten. Efter vår åsigt, skulle derigenom, och då Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vore berättigad att, sedan det första vitet blifvit försutet, sätta de följande vitena till hvilket belopp som helst, utan all fråga tillräckligt starkt band blifva lagdt på den enskilde skogsegaren att ställa sig de stadgade föreskrifterna till efterrättelse.

Hvad jag nu yttrat kan egentligen icke häntöras till den nu föreliggande första paragrafen, utan berör hufvudsakligen den andra;

men då Herr Talmannen i allmänhet plägar tillåta, att man, vid föredragningen af ett lagförslag, får yttra sig temligen fritt om förslaget i dess helhet, oaktadt blott den första paragrafen är föredragen, så har jag tagit mig friheten att äfven här göra det. Hvad den 1 § beträffar, så torde det vara temligen likgiltigt, om den antages sådan Utskottet föreslagit densamma eller sådan den af reservanterne blifvit uppställd. Men då man torde kunna draga den slutsatsen, att, om reservanternes förslag i 1 § blifver af Kammaren godkänt, samma förslag äfven i de öfriga paragraferna skall vinna denna framgång, så får jag vördsamt anhålla, att Kammaren ville afslå Utskottets förslag i denna del och bifalla motsvarande paragraf i reservationen, så lydande: "Enskild skogsegare vare pligtig att till skogsbörd bibehålla den egentliga skogsmarken, der den ej odlas till åker eller äng, afstänges till nödig beteshage eller rödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål".

Herr Hammarhjelm: Då jag icke kunnat instämma uti hvad Utskottet i förevarande punkt föreslagit och då jag biträdt ett förslag till lag, som i vissa delar skiljer sig ifrån den Kongl. propositionen, så må det tillåtas mig att redogöra för de hufvudsakliga skilligheterna.

Men innan jag detta gör, anhåller jag att få förutskicka den anmärkningen, att alla föreskrifter om befordrande af återväxt af skog skola visa sig illusoriska, så länge skogsegaren icke kan vinna erforderligt skydd emot intrång af andras kreatur, och då Utskottets förslag till inskränkning i stängselvitsordet genom Andra Kammarens beslut för denna gång förfallit, så komma troligen alla andra lagstadganden att blifva utan praktiska resultat.

Hvad nu reservanternes förslag angår, så hafva de ansett nödigt att uti ingressen tydligen angifva, att den föreslagna lagen skulle kunna blifva gällande för äfven delar af landstingsområden samt trott nödig försigtighet bjuda, att en majoritet af $\frac{2}{3}$ i ett landsting skulle erfordras, innan någon framställning till Kongl. Maj:t kunde ega rum.

Genom föreskriften att nödig "beteshage" äfven skulle kunna undantagas, har man velat tillgodose de provinser, der förhållandena betinga ett sådant undantag.

Uti 2 § af reservanternes förslag har ordet "fullgod" framför "återväxt" blifvit uteslutet för att undanrödja alla tvister om meningen med ett sådant stadgande. Man har vidare föreställt sig, att det vore lämpligare, att Konungens Befallningshafvande medelst vite tillhölle jordegaren att ställa sig gifna föreskrifter till efterrättelse än att landstinget åläggas att förskjuta medel till kostnadernas bestridande, emedan helt säkert många landsting endast af denna anledning skola finnas obenägna att antaga den ifrågavarande lagen.

Reservanterne hafva vidare ansett det vara bättre, att landstinget distriktsvis utser tillsyningsmän än att detta sker å kommunalstämma, emedan helt säkert kommuner finnas der ingen lämplig tillsyningsman kan erhållas.

Då slutligen i flera delar af landet länsmansdistrikten äro så

stora, att endast tvenne gode män för hvarje sådant blefve alldeles otillräcklige, har man ansett det bättre att lemna åt Konungens Befallningshafvande att bestämma deras antal.

De nu antydda förändringarne äro de hufvudsakligaste skiljaktigheterna emellan reservanternes förslag och den Kongl. propositionen, och då jag för min del anser att de hafva goda skäl för sig, så anhåller jag om bifall till reservanternes förslag.

Herr Falk: Jag skulle mycket misstaga mig i min uppfattning af den nu föreliggande frågan, om man icke med full säkerhet kunde säga, att allmänheten, med kändedom om den ohejdade skogssköfving, som nu pågår, hyser den bestämda åsigt, att någon åtgärd till dess hämmande måste vidtagas. En sådan åsigt hör man uttalas nästan hvarnt man kommer, och för behöfligheten af en lagstiftning i detta ämne tala vidare de skrivelser, som ingått från 19 hushållningssällskap och 12 landsting, förutom Skogskomiténs och Skogstyrelsens utlåtanden. Utskottet har nu haft tillgång till dessa handlingar; men det oaktadt har det icke varit så godt för Utskottet att komma till något tjenligt resultat. En del af Utskottets ledamöter hafva ansett, att ingenting borde ske, andra hafva önskat, att något dock borde göras, några åter hafva velat gå så långt som det efter min tanke med en förnuftig och tidsenlig uppfattning af förhållandena icke är förenligt, en del slutligen har man aldrig blifvit rätt klok på hvad de velat. Kammaren torde häraf finna, att det icke kunnat vara någon lätt sak att något så när förena alla dessa skiljaktiga meningar, för att dymedelst komma till något nöjaktigt resultat. Ett förslag har dock blifvit framlagdt; jag vill icke påstå, att det är något mäterstycke, men vi hafva gjort så godt vi hafva kunnat. Emellertid har Kammaren nu att välja på tre olika förslag, nemligen Kongl. Maj:ts proposition, Utskottets förslag och slutligen reservanternes. Dessa skilja sig efter mitt förmenande och med afseende å det mål, som jag anser genom desamma kunna vinnas, icke så särdeles mycket från hvarandra. Kongl. Maj:ts förslag, hvilket likasom de öfriga afser, att den egentliga skogsmarken skall till skogsbörd bibehållas, stadgar, att, då skog å sådan mark blifvit afverkad, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, om jordegaren icke sörjer för skogens återväxt, vid vite ålägga honom att vidtaga därför erforderliga åtgärder, och om dessa viten försittas, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vidare att å egarens bekostnad kultivera marken. Reservanternes förslag är i denna punkt ungefär lika med Kongl. Maj:ts, endast med den skilnad att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall ålägga vite på vite, tills den gifna föreskriften varder fullgjord, men icke vidtaga någon direkt åtgärd. Utskottets förslag åter går i detta afseende något längre, så till vida nemligen att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande äfven skulle ega att, om så nödigt pröfvats, tillämpa fridlysningsprincipen, antingen så att skogen icke finge användas till annat än husbehof eller i värsta fall så, att all afverknig af undermåligt virke förbjödes. Hvad är det nu Utskottet i sitt förslag fordrar, för att icke sådana åtgärder skola vidtagas? Icke något annat än att vid afverknig af skogen nödiga

förträäd kvarlemnas. Detta måtte väl icke vara för mycket begärdt och äfven hvad beträffar de Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förbehållna åtgärderna, att kunna förbjuda annat användande af skogen än till husbehof eller hindra bortförande af undermåligt virke, tills det visat sig att nödiga åtgärder för återväxten blifvit vidtagna, så kan jag icke inse, att det skall ligga något så fasligt afskräckande deruti. Jag tror, att de, som äro rädda för den saken, icke måtte hafva så alldeles rent samvete i detta afseende. För öfrigt tycker jag, att de tre förslagen ligga hvarandra så nära, att jag för min del vore nästan färdig att mottaga hvilket som helst. Hvad reservanternes förslag angår, så hörde jag det aldrig omtalas i Utskottet. Hvad som varit anledningen till att det sedan framkommit, vet jag ej. Möjligen ansågs det lämpligt att framkasta så många förslag som möjligt, då man derigenom hade större förhoppning, att intet skulle antagas. Hvad jag emellertid anser vara det viktigaste med de nu föreliggande förslagen och hvad man hufvudsakligen kan vinna genom att antaga något af dem, det är först och främst, att man derigenom konstaterar statens rätt att ingripa i den enskildes skogshushållning, då statens och det allmännas väl det fordrar, och vidare att man derigenom hindrar skogsköp, ställda enkom på sköfving af skogen. Ty kommer en sådan lag att antagas, så lindrig den än är, så vågar icke någon skogsegare att sälja sin skog till total sköfving; ty han vet, att det är dock honom som det slutliga ansvaret drabbar. Det är dessa två saker, som jag tror att man genom lagens antagande skall kunna vinna. För öfrigt anser jag densamma i det hela vara af så ringa betydelse, att den sannolikt icke kommer att väcka särdeles uppseende inom landet. Med dessa åsikter fäster jag mig mindre vid de föreskrifna kontrollerna; något skall väl stå om den saken, men det kommer troligen att föga tillämpas. Men om man, såsom sagdt, kan taga fasta på statens rätt att ingripa i den enskilda skogshushållningen, och om man vidare kan förekomma skogsköp till total plundring af skogen, så är dermed rätt mycket vunnet. Och då dessa båda mål kunna vinnas genom det föreliggande lagförslaget, då anser jag det också vara sådant, att det bör antagas. Jag upprepar ännu en gång, att jag tror, det alla de tre förevarande förslagen leda till detta samma mål; och mera än det tror jag icke, att man genom något af dem kan vinna.

Jag får för min del yrka bifall till Utskottets förslag i den föredragna paragrafen.

Grefve Mörner, Carl Göran: För min del har jag ingenting emot att instämma med den siste talaren deruti, att alla de tre förevarande förslagen kunna vara ungefär lika antagliga, och jag skulle således icke heller för min enskilda del hysa någon betänklighet vid att bifalla hvilketdera som helst af dem. Men då jag lägger mycken vikt deruppå, att ett sådant beslut måtte fattas, som har den största utsigten för sig att äfven blifva Riksdagens beslut, så har jag, vid granskning af de särskilda förslagen funnit, att man torde hafva större anledning att hoppas ett sådant resultat, om man antager reservanternes förslag, än om man godkänner något af de andra, och

detta af den orsaken att reservanternes förslag är det mildaste. De betänkligheter man hittills temligen i allmänhet hyst emot, att medgifva något äfven det ringaste ingrepp från statens sida i den enskildes fria dispositions- eller sköflingsrätt öfver sin skogsegendom, hafva varit så stora, att jag tror det redan skulle vara mycket vunnet, om den grundsatsen blefve af Riksdagen uttalad och erkänd, att statsmakterna äro behöriga att inskrida reglerande i denna för landet så viktiga angelägenhet. På dessa enkla skäl får jag förena mig med dem, som anhållit om bifall till reservanternes förslag rörande den nu föredragna paragrafen. Detta skiljer sig ifrån Kongl. Maj:ts proposition endast deruti, att till de i paragrafen uppställda undantagen gjorts ett tillägg angående skogsmark, som afstänges till *nödig* beteshage. Detta innefattar visserligen ett temligen obestämdt begrepp, som vid lagens tillämpning möjligen kan föranleda till ett eller annat missbruk. Men i den nu föreliggande frågan synes mig detta dock vara af så ringa vikt i jämförelse med det stora mål, man har sig föresatt, att jag icke tror man bör tveka att åtminstone tills vidare låta denna bestämmelse qvarstå. Jag får således yrka bifall till reservanternes förslag beträffande den föreliggande paragrafen.

Herr De Maré: Den ärade talaren på Vermlandsbänken och ledamoten af Särskilda Utskottet, som nyss hade ordet, tillät sig några yttranden, som jag anser mig icke kunna låta passera utan att protestera deremot. Under sitt försvar för den efter hans åsigt ganska milda åtgärden att ställa en skog under förbud, därför att en del deraf blifvit nedhuggen, framkastade han det påståendet, att de, som icke ville gå in på en sådan åtgärd, sjelfva icke måtte hafva så rena samveten i detta afseende. Jag anser mig icke behöfva besvara detta yttrande med annat, än att jag icke tror, att man bör leda in diskussionen på en dylik väg. Dernäst vågade han påstå, att reservanternas förslag vore för honom alldeles obekant och att han icke hört det omtalas i Utskottet. Jag vet icke, med hvilken uppmärksamhet han följt Särskilda Utskottets åtgöranden; han borde eljest hafva vetat, att reservanternes förslag är det, som tillsammans 10 personer inom Utskottet under loppet af en eller annan vecka utarbetat, och att det sedan förevar i Utskottet, ehuru det sedermera genom några besynnerliga omständigheter icke lyckades vinna majoritet inom Utskottet; och han borde så mycket mindre vara okunnig om detta förslag, som nämnda ledamöter hade nöjet och glädjen att se den ärade talaren såsom åhörare flera dagar, då förslaget diskuterades. Jag vet således icke, huru han kunnat djerfvas påstå, att reservanternes förslag icke varit för Utskottet bekant. Hvad han för öfrigt anfört till stöd för Utskottets förslag lemnan jag naturligtvis allt erkännande åt. Han ansåg, att det icke vore något så särdeles stort ingrepp i en persons fria dispositionsrätt öfver sin egendom, om han förbjöds att hugga sin skog annat än till husbehof. Jag vill nu icke ingå i någon vidare förklaring i anledning af detta hans yttrande; förra gången jag hade ordet tillät jag mig säga, att det skulle blifva alldeles olidligt, om något sådant skulle blifva lag. Jag är för öfrigt förvissad om, att det icke så skall blifva; ty det

lär väl icke finnas någon majoritet inom Riksdagen, som vill gå in derpå. Jag får fortfarande anhålla om bifall till 1:sta paragrafen i reservationen.

Friherre Sprengtporten: Af de tre förslag, på hvilka man här har att välja, Kongl. Maj:ts, Utskottets och reservanternas, anser jag för min del Kongl. Maj:ts vara det bästa; men då detta ganska litet skiljer sig från reservanternas, vill jag icke gifva anledning till flera vöteringar genom att begära särskild proposition på det Kongl. förslaget. Reservanternas förslag innehåller efter min tanke en oriktighet deruti, att bland undantagen från det som skall till skogsbörd bibehållas, upptagits mark, som afstänges till "nödig beteshage." Men då stängselvitsordet ännu icke blifvit upphäfdt, och, i händelse några missbruk i anledning af denna bestämmelse uppkomma, dessa med tiden kunna rättas, så vill jag icke särskildt fästa mig vid denna omständighet, utan förenar mig i det af Herr De Maré framställda yrkandet.

Herr Asplund: Det är egentligen icke vid denna punkt, som den väsendtliga skilnaden mellan de tre föreliggande förslagen framstår. Det kunde således vara likgiltigt och måhända icke behöfvt, att jag här tager till ordet för att motsätta mig antagandet i den första paragrafen af något utaf de öfriga förslag, som jemte Utskottets blifvit framlagda; men jag ber likvisst att få påpeka, att Utskottets förslag är så uppstaldt, att, derest reservanternas förslag i denna punkten skulle antagas, men Utskottets i öfriga punkter vinna företräde, skulle en förändring i formuleringen af åtskilliga paragrafer blifva nödig. Reservanternas förslag nämner i första paragrafen jordegaren såsom den, hvilken åtgärderna för skogsbördens bibehållande skulle åligga, under det att samma paragraf i Utskottets förslag endast uttalar den allmänna skyldigheten i detta hänseende, utan att hänföra den till viss person, och, då de senare paragraferna i Utskottets förslag äro uppställda med afseende å denna formulering af första paragrafen, är det klart, att ett antagande i stället af den lydelse för första punkten, som reservanterna föreslagit, skulle göra det nödigt att förändra uttrycken i åtskilliga följande punkter af Utskottets förslag. Under sådana förhållanden tillåter jag mig, för att om möjligt redan vid denna punkt få afgjort hvilket af de föreliggande förslagen, Kammaren kan vilja slutligen godkänna, att nu upptaga till besvarande några af de inkast, som äfven i andra delar blifvit mot Utskottets förslag framställda. Jag har ofta med någon undran och till och med under ett visst löje hört talare i en debatt börja sina anföranden med att de önskade få redogöra för sin ställning till den fråga, som utgjorde föremålet för debatten. Det har förefallit mig såsom det kunde vara temligen likgiltigt hvilken ställning talaren hade till frågan; men jag finner, att förhållandena kunna vara sådana, att en sådan redogörelse kan för talaren, om också icke för sjelfva frågan, vara vigtig. Så är här fallet med mig, och jag utbedjer mig derföre att få något litet göra reda för min ställning till den föreliggande frågan. Då jag emottog Kammarens uppdrag

att vara ledamot i det Särskilda Utskottet, inträdde jag der med den lifliga och fasta öfvertygelsen om statens rätt att genom lagstiftningen ingripa äfven i den enskildes hushållning med sin skog, och derjemte med den öfvertygelsen att ett sådant ingripande från statens sida vore af omständigheterna i hög grad påkalladt. Men jag var särdeles tveksam i afseende på sättet huru en lagstiftning rörande den enskildes skogshushållning skulle uppställas, och det var i sanning en tvekan, som delades temligen allmänt af dem i Utskottet, som ville göra någonting; ty jag måste erkänna, att der funnos ledamöter, som synbarligen icke hade för afsigt att göra något, äfven om de slutligen framlagt ett förslag, som är nästan detsamma som intet. Efter långa debatter till och med om den nog sjelfklara frågan om statens rätt att här uppträda ingripande, kom man ändtligen till ett försök att blifva ense om det sätt, hvarpå detta ingrepp skulle verkställas. Enighet åstadkoms likväl icke hvarken vid de officiella förhandlingarne inom Utskottet eller till en början på de afdelningar, som hade att bereda denna fråga. Man var temligen allmänt ense om att Kongl. Maj:ts proposition icke innebar så verksamma medel, som man ansåg behöfliga för att skydda skogen, och detta var man till och med så öfverens om, att en ledamot, som ingenting ville göra, förklarade: "ja, låt oss taga Kongl. Maj:ts proposition; det kan icke skada såsom ett kylande pulver för den mani att någonting skall göras, som beherrskar opinionen". Då man således icke kunde finna Kongl. Maj:ts proposition antaglig, måste man se sig om efter någonting annat, och då framställdes omsider det förslag, som slutligen vann utskottets pluralitet för sig. För min del ansåg jag äfven detta vara föga lämpligt för en del orter, framför allt för Norrland, och jag skulle velat hafva en lagstiftning, baserad på en helt annan grundsats; men då min åsigt icke vann särdeles allmänt understöd på den afdelning inom Utskottet, der förslaget uppgjordes, och en lagstiftning, bygd på sådan grund dessutom skulle erfordrat en närmare undersökning, åtminstone så vidt det rörde de mellersta och södra delarne af Sverige, fann jag mig icke böra hålla på utarbetandet af ett förslag i den syftningen, allra helst som den Kongl. propositionen och hela denna fråga så sent till Utskottet inkommit, att det snart sagdt icke fanns annat val än att taga hvad som var formuleradt och se till i hvad mån detta genom smärre förändringar kunde göras någorlunda antagligt. Till följd deraf ansåg jag mig böra sluta mig till det förslag, som nu föreligger, äfven om jag icke var fullt öfvertygad att det var det lämpligaste ens till sjelfva sin grundsats, och en eller annan af dess detaljer till följd af den hast, hvarmed detsamma fått utarbetas, icke var så särdeles lyckligt funnen. Jag är för öfrigt, lika med en talare som före mig haft ordet, af den åsigten, att det är så viktigt att här få grundsatsen om statens rätt att ingripa uttalad, att jag för min del icke skall hålla strängt på det ena eller andra förslaget, endast detsamma erkänner denna grundsats.

En talare, som förordtat Kongl. Maj:ts proposition, har vänt sig mot det sätt, hvarpå kontrollen öfver de föreslagna bestämmelsernas efterlefnad är anordnad i de båda öfriga förslagen; men han har tillika medgifvit, att det är ungefärligen samma kontroll, som föreslås

i Kongl. Maj:ts proposition, och jag torde således icke behöfva besvara den anmärkningen, då densamma gäller lika väl om den Kongl. propositionen, som om reservanternas och Utskottets förslag.

En af reservanterna har ansett Utskottets förslag gå orimligt mycket för långt uti inskränkning af den enskildes rätt att disponera öfver sin skog; jag kan egentligen icke finna detta. Det skulle naturligtvis ligga deri, att Utskottet i 2:dra paragrafen af sitt förslag, såsom ett verksamt medel att befodra skogsbörden, medgifvit Konungens Befallningshafvande rättighet icke allenast att vid vite ålägga jordegaren att vidtaga åtgärder för skogens återväxt, utan äfven att kunna ställa den återstående skogen, eller viss del deraf, under förbud mot afverkning. Denna inskränkning kan väl icke anses så särdeles farlig, då det ju alltid står jordegaren fritt att genom att åtlyda budet om återplanteringen, få afverkningsförbudet återkalladt, och Konungens Befallningshafvande, enligt Utskottets förslag, endast "då så nödigt pröfvas" skulle ega att tillgripa detta förbud. Vidtager jordegaren, efter erhållen påminnelse om sin återplanteringsskyldighet, åtgärder för att fullgöra denna, så kommer den hårdare bestämmelsen aldrig i fråga att tillämpas, och, äfven om jordegaren skulle underlåta sådant, beror det dock på den pröfning, Konungens Befallningshafvande underkastar omständigheterna i hvarje särskildt fall, om afverkningsförbudet kommer till användning. Det är således endast, då viten mot uraktlåten återplanteringsskyldighet icke visat någon verkan, och i yttersta nödfall, som denna strängare åtgärd kommer att tillgripas. Då jag icke kan finna denna bestämmelse, hvilken man åberopat såsom det hufvudsakligaste skälet mot Utskottets förslag, innefatta något afskräckande ingrepp i den enskildes rätt, vågar jag för min del yrka bifall till Utskottets förslag, men upprepar derved, hvad jag förut sagt, att jag icke vill hålla särdeles strängt på detta förslag framför de öfriga, endast något af dem vinner Riksdagens bifall.

Herr von Ehrenheim: Af de tre föreliggande förslagen föredrar jag för min del reservanternas. Detta, som, lika med Utskottets, föreskrifver en majoritet af $\frac{2}{3}$ utaf landstingets afgifna röster, för att framställning om lagens tillämpning må hos Kongl. Maj:t ega rum, har deruti efter min tanke ett afgjort företräde framför Kongl. Maj:ts proposition. Det har vidare ett mycket stort och viktigt företräde framför Utskottets i frånvaron af bestämmelsen om att skogen under vissa omständigheter skulle kunna ställas under förbud, hvilken bestämmelse jag för min del icke vågar biträda. På dessa skäl och dem, som blifvit anförda af herr Hammarhjelm, anhåller jag om bifall till 1:sta paragrafen af reservanternas förslag.

Herr Rydqvist: Den hufvudsakliga skillnaden mellan de tre förslagen ligger, såsom redan här blifvit påpekadt, uti bestämmelsen i 2 § 1:sta mom. i Utskottets förslag att Konungens Befallningshafvande skulle ega att, jemte föreläggande af vite för uraktlåten återplantering, äfven, om så nödigt pröfvas, ställa den återstående skogen, eller viss del deraf, under förbud mot afverkning. För min del kan jag icke annat än instämma i hvad Utskottet här föreslagit.

Först och främst föreställer jag mig att, såsom förhållandena hos oss gestaltat sig, föreläggandet af det ena vitet efter det andra ofta nog skulle visa sig overksam, och vidare kan jag icke finna annat än att den skogsegare, som till den grad sköflar sin skog, att han icke ens lemna fröträäd, ungskog eller växande planter till återväxt, röjer en sådan vanvård om sin egendom, att han i egentlig mening bör betraktas såsom omyndig, och att det är fullt billigt och rättvist att på det sättet ställa honom under förmynderskap, att han förbjudes afverka sin återstående skog, eller viss del deraf, intill dess han sört för återväxt å den afbrukade marken. Om jag således ger företrädet åt Utskottets förslag, så är jag dock, i likhet med samtliga de talare, som haft ordet, af den åsigt, att det är bättre att vinna något än intet, och, då jag anser att äfven de öfriga förslagen innebära ett steg framåt, som icke är obetydligt, deruti att de erkänna den lagstiftande maktens rätt och befogenhet att ingripa för att stäffa missbruken i skogshushållningen, så skall jag, derest Utskottets förslag icke skulle kunna vinna pluralitet, icke hafva något emot att biträda vare sig Kongl. Maj:ts eller reservanternas förslag.

Herr Ribbing: Då diskussionen i denna viktiga fråga hittills icke hållit sig ensamt inom den nu föredragna 1:sta §:n, utan äfven utsträckt till öfriga delar af förslaget, tillåter äfven jag mig att, i likhet med den sista talaren, uttala, att det viktigaste i hela förslaget väl lär vara den senare delen af 1:sta mom. i 2:dra §:n; men, då jag säger detta, kan jag icke, så benägen jag än är att erkänna den stora vigten af att ju förr dess hellre erhålla en lagstiftning i denna fråga, undgå att finna en noggrannare utarbetning så väl af den nämnda punkten som förslaget i dess helhet erforderlig, och jag tvekar derföre icke att uttala mig för en återremiss, äfven om den skulle kunna leda till att i någon mån förlänga Riksdagen. Det kunde visserligen icke vara behöfligt att återremittera den första punkten, om hvilken man väl kunde nu blifva ense; men då jag anser det alldeles nödvändigt, att återremittera 2:dra paragrafen, som innefattar sjelfva hufvudpunkten i förslaget, synes mig återremissen lämpligen böra omfatta förslaget i dess helhet, och jag tillåter mig således att redan nu yrka återremiss af den första punkten.

Herr Reuterswärd: För min del måste jag på det lifligaste afstyrka den af talaren näst före mig påyrkade återremiss. Anser Kammaren sig icke kunna godkänna något af de tre förslag, den har att välja på, fruktar jag, att Utskottet icke skall i Riksdagens sista timma kunna åstadkomma något bättre.

Hvad nu angår den föredragna punkten, så är den visserligen af den beskaffenhet, att det kan vara temligen likgiltigt, antingen man antager den med den lydelse Utskottet eller reservanternas föreslagit, men, då jag anser Utskottets förslag i dess helhet hafva ett afgjort företräde framför reservanternes, och utgången af Kammarens beslut om den första punkten möjligen kan blifva afgörande för hela förslagets öde, måste jag, lika med flere talare före mig, yrka bifall till Utskottets förslag i denna punkt.

Den andra paragrafen är, såsom nämnt, den egentliga hufvudpunkten, deri Utskottet och minoriteten inom Utskottet skiljt sig från hvarandra. Det har icke varit någon lätt sak för Utskottet att söka sammanjemka de många olika åsikter, som framträdt inom Utskottet. Somliga hafva ansett ett strängt exportförbud vara den enda tillfredsställande åtgärden, under det att andra icke velat göra någonting, utan tyckt det vara bra såsom det är; majoriteten i Utskottet har dock varit ense om att något borde göras, men ansett Kongl. Maj:ts proposition icke vara till fyllest, för att uppnå det mål, som flertalet inom Utskottet afsågo, eller att förekomma att landet inom kort blifve sköfladt på all till byggnader och husbehof användbar skog. Vare sig Kongl. Maj:ts eller reservanternes förslag antoges, skulle det stå hemmansegaren öppet att nedhugga icke allenast den mogna skogen, utan äfven den s. k. högskogen och lemna endast buskar kvar. Så har länge tillgått inom de norrländska länen, och kommer detta förhållande att obehindradt få fortfara, så lärer den tid icke vara långt borta, då landet icke längre har byggnadsvirke till sitt eget behof. Då har Utskottet sökt att på ett så mildt sätt som möjligt sätta en gräns för denna skogsförödelse, i det att Utskottet föreskrifvit att, om en hemmansegare icke sjelf har så mycken omtanke för sina efterkommandes väl, att han vid afverkningen lemna nödiga fröträd och ungskog för återväxten, skall han föreläggas att draga försorg om denna genom sådd eller plantering. Detta senare sätt att befrämja skogsväxten är förenadt med så stora kostnader, att hvar och en säkert, hellre än att utsätta sig för dylika föreligganden, skall låta sig angeläget vara att vid afverkning här och der lemna frödungar. som åstadkomma sjelfsådd, hvilket utan tvifvel är det billigaste sättet att befrämja återväxten. Jag vågar således tro, att, om Herrarne verkligen vilja göra något för att få en lycklig lösning på frågan, någon mildare utväg, än den Utskottet föreslagit, icke kan förefinnas. Jag skulle velat gå ofantligt mycket längre, om jag trott, att något resultat deraf kunnat uppnås; men, såsom sakerna nu stå, kan jag icke annat än på det varmaste tillstyrka Kammaren att åtminstone gå så långt som Utskottet föreslagit.

Friherre Cederström: För min del anser jag visserligen ganska vanskligt att kämpa mot strömmen, i synnerhet när den är så stark, som i denna fråga, men jag måste dock uttala, att jag hyser den åsigten, att det i en fråga af den beskaffenhet som den förevarande är ganska svårt att finna en riktig lösning, genom att stifta en lag, som skall vara gällande för hela landet. I gamla tider fanns det särskilda lagar för hvarje landskap och det var för sin tid ganska bra. Sedermera sammanfördes dessa landskapslagar till en allmän lag och äfven detta medförde sina fördelar, men i afseende på vissa frågor tror jag dock, att det vore lämpligare, om de särskilda landskapen finge, nu som förr, hvart och ett för sig sjelf stifta lag. Hvad denna fråga beträffar, så måste hvar och en finna, att det i ett land, som har den stora utsträckning från norr till söder, som Sverige eger, och der det icke finnes ett landskap som är det andra fullt likt, icke kan vara skäl att lagstifta på samma sätt för hela riket.

I Skåne, der skogsodling kan ske på ett helt annat sätt än i Norrland, kan en annan skogslagsstiftning behöfvas än i Norrland, der en ofantlig skogssköfving försiggår; för min del har jag visserligen icke någon idé derom, men då jag från så många håll hört upprepas, att för Norrland en särskild skogslagsstiftning behöfves för att hejda skogssköfvingen, vill jag icke bestrida, att ett behof deraf verkligen förefinnes. Hvad jag emellertid vet, är det, att, om en sådan lagstiftning skall blifva tillfredsställande, måste den också rätta sig efter de olika naturomständigheter, som förefinnas och således äfven vara olika för olika landskap. Hade Kongl. Maj:t föreslagit, att landstingen skulle ega rättighet, att till Kongl. Maj:t ingå med förslag till sådan lagstiftning och att det sedan skulle bero på Kongl. Maj:ts pröfning, att detsamma antaga, så skulle jag icke hafva satt mig deremot, men såsom frågan nu gestaltat sig, anser jag mig icke kunna åtnöjas hvarken med Kongl. Maj:ts, Utskottets eller reservanternas förslag, och yrkar jag derföre för min del afslag.

Grefve af Ugglas: Jag vet icke, om jag misstager mig, men det förefaller mig, som om det hvilade en viss lamhet öfver hela denna diskussion. Och hvad är väl orsaken dertill? Jo för min del tror jag, att det genomgår oss något hvar en känsla deraf, att hvad man än här må föreslå, så är det, åtminstone i närvarande stund, icke möjligt att åstadkomma full enighet i åsigterna. Hvar och en af oss kan erkänna riktigheten af den grundsats, som uttalas i 1:sta §:n af så väl Kongl. Maj:ts som Utskottets och reservanternes förslag, nemligen att den skogsmark, som finnes, skall till skogsbörd bibehållas, så vida den icke genom odling kan användas på ett bättre sätt; men sedan man antagit denna grundsats, så kommer man till den frågan, huru skall detta realiseras; och inlåter man sig på den frågan, så tror jag, att till och med hvar och en af sjelfva författarne till de tre förslag, som föreligga, hyser dubier om framgången af sitt eget förslag. Kongl. Maj:t säger, att, om icke skogsegaren sjelf vidtager anstalter för att åstadkomma skogens återväxt, så skola sådana anstalter vidtagas på hans bekostnad. Men af hvem? Männe väl af Ståtens skogstjenstemän? Hyser Kongl. Maj:t verkligen den öfvertygelsen, att Staten i närvarande stund eger tillräckligt antal skogstjenstemän för att kunna verkställa något sådant? Reservanterne åter anse, att skogsegaren skall fällas till vite efter vite ända till dess han vidtagit dylika anstalter. I afseende på detta förslag ber jag likväl få säga, att det förefaller mig, som om reservanterne sjelfva icke sågo riktigt klart för sig, huru detta vite skulle verka. Slutligen föreslår Utskottet att i fall skogsegaren icke sjelf kan förmås vidtaga de nödiga åtgärderna, så återstår det för Konungens Befallningshafvande att ställa skogen under ett visst förbud, dock icke fullständigt, utan så, att den ej må anlitas för annat än husbehof eller på det sätt, att träd under vissa dimensioner ej må från egendomen säljas eller bortföras. Men tron I väl, mine Herrar, att kontrollen häröfver kan upprätthållas? Just derföre, att man ännu, på grund af skogstjenstemännens fåtalighet, skulle stå värnlös, i händelse man skulle

Riksd. Prot. 1874. 1 Afd. 4 Band.

vilja bringa lagen i verkställighet, behandlar man nu denna fråga med mindre intresse, än man annars skulle göra; men just denna frågans ståndpunkt gör, att jag, för min del, skulle önska att 1 § blifvit ställd i ett annat sammanhang med de öfriga, än den här erhållit. Jag tror nemligen, att den är den enda af hela lagen, hvilken kommer att nu antagas. Den innehåller en ganska vigtig princip, hvilken i framtiden kommer att få sin utveckling; men denna princip, sådan den nu är framställd, är förknippad med ett stort fel, emedan denna princip skall gälla endast der Kongl. Maj:t å landstingets förslag stadgar, att principen är tillämplig, och antithesen deraf blir naturligtvis den, att principen icke är riktig på andra ställen. Det är derföre, som jag, för min del, skulle önska, att den 1:sta §:n alldeles lösrycktes från det sammanhang, hvori den står till de öfriga paragraferna och till ingressen, hvori det uttryckes att principen endast är riktig inom de orter, som Kongl. Maj:t, på grund af landstingets med viss röstöfvervigt beslutade framställning, finner skäl bestämma. För min del skulle jag derföre önska, att Kammarerna måtte godkänna 1:sta §:n i reservanternes förslag, utan att likväl fatta detta beslut i sammanhang med antagandet af den ingress, som finnes framför författningsförslaget. Fastän ingressen icke ännu är föredragen, omnämner jag den likväl redan nu, emedan denna ingress är inryckt i 1:sta §:n af Kongl. Maj:ts förslag, der det heter: "I de orter, Kongl. Maj:t uppå vederbörande landstings förslag bestämmer, skall all af naturen till skogsbörd egnad mark dertill bibehållas, der den ej odlas till åker eller äng eller afrödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål". Den första premissen hafva så väl Utskottet som reservanterne lösryckt ur paragrafen och öfverflyttat till ingressen; men fastän detta skett finnes det dock alltid ett samband mellan paragrafen och ingressen, och jag vill icke, att man i författningen proklamerar, att den i 1:sta §:n uttryckta grundsats är riktig på somliga orter, men oriktig på andra. Ännu en gång upprepar jag, att denna första paragraf sannolikt är den enda, som kommer att antagas; och ehuru jag just icke tror, att något slutligt resultat nu kommer att vinnas i afseende på denna författning, har jag likväl velat vid detta tillfälle uttala mina tankar i frågan.

Herr Odelberg: I likhet med min länskamrat finner icke heller jag mig tillfredsställd af någotdera af de förslag, som nu föreligga, men jag kommer det oaktadt icke till samma resultat som han. Jag är icke tillfredsställd med dessa förslag först och främst emedan jag, i likhet med hvad Grefve af Ugglas rörande sättet för lagens tillkomst anmärkt, önskar, att en lag, rörande våra skogars skötsel, skall emana från statsmakterna och icke bero på landstingens pröfning. Skall emellertid ett sådant beroende ega rum, så är det naturligt, att jag finner det lämpligare, om endast enkel majoritet än om två tredjedelar af de vid landstinget afgifna rösterna erfordras för åstadkommande af ett dylikt beslut, och i detta fall ansluter jag mig således till Kongl. Maj:ts proposition, likasom jag också finner det bättre, att från sådan skogsmark, som skall till skogsbörd bibehållas, icke undantages betesmark. Efter min åsigt är det icke allenast de s. k.

skogssköflarne, som hugga ned parker till afsalu, hvilka ensamma förorsaka eller hufvudsakligen bidraga till skogarnes förderf, utan det är de många tusen husbehofven, som af ålder förstört våra skogar, och jag finner således en brist i alla tre förslagen, uti hvilka hvarje spår till kontroll öfver den s. k. husbehofshuggningen saknas. Jag kan, som sagdt, icke gilla någotdera af dessa förslag, men då jag anser det vara af stor vikt, att något stadgas och att den princip uttalas, att statsmakterna ega ingripa i den enskildes fria depositionsrätt öfver skogarne, så önskar jag, att något af dessa förslag måtte antagas, om jag än också icke vågar hoppas, att ett sådant antagande skall hafva någon synnerlig påföljd; och då jag hör, att de fleste ansluta sig till reservanternes förslag, så vill också jag dertill yrka bifall.

Herr Rydin: För mig, likasom för den siste talaren, är det temligen indifferent, hvilket af de tre förslag, som föreligga, nu antages. Jag anser framför allt, att man bör beakta den viktiga princip, som Grefve af Ugglas nyss antydt, rörande det allmännas rätt gent emot de enskilda intressena, och onekligen har äfven jordegaren viktiga pligter, dem han måste uppfylla, likasom husegare i stad hafva det, och detta får icke förbises, när det allmänna fordrar en inskränkning i jordegares fria nyttjanderätt af sin skog. Detta är också skälet, hvarför jag på det varmaste intresserar mig för att något nu måtte göras. Man har anmärkt, att det under sådana förhållanden skulle vara olämpligt, att landstingen hade något med denna lagstiftning att skaffa. Jag kan visserligen i detta fall ställa mig på den ståndpunkt Grefve af Ugglas intagit, och det är en sanning, att, om man lemnar landstingen rättighet att deltaga i lagstiftningen, så ser det möjligen ut, som om man också derigenom lemnade landstingen rättighet att pröfva sjelfva principen; men jag vill likväl häremot anmärka, att, då man antagit en lag, som skall utgöra ett slags ledning för hvarje landstings verksamhet att kunna åstadkomma någon ting i afseende på en förbättrad skogshushållning, har lagstiftande makten också derigenom godkänt sjelfva principens riktighet, och det är endast i afseende på sättet för tillämpningen af denna princip, som de särskilda landstingen skola yttra sig. Det är alldeles klart, att, hvad ekonomisk lag beträffar, man numera icke kan stifta en sådan lag, som gäller för alla förhållanden, i synnerhet då frågan är af så stor vikt som den förevarande, hvilken genom sina klimatiska verkningar ingriper i vårt lands hela framtid. Det är dessutom af största vikt, att efter hvarandra följande generationer känna sig bundna af en gemensam solidaritet, så att de icke förvandla vårt fosterland till en obebodd ödemark. Under sådana förhållanden är det klart, att, då olika klimatiska förhållanden samt jordens olika beskaffenhet inom olika län kan erfordra olika bestämmelser, måste man derföre också åt de särskilda landstingen lemna ett ord med i laget, hvad denna lagstiftning beträffar. Genom att antaga en allmän lag samt tillerkänna landstingen rättighet att närmare bestämma gränserna för denna lags verksamhet, har man förflyttat denna fråga på en ståndpunkt, derifrån vidare utveckling kan vinnas. Man kan

häremot anmärka, att man, genom att antaga en allmän lag, hindrar de särskilda landskapen att lagstifta såsom dem fördelaktigast synes. Jag tror likväl icke, att man behöfver taga saken på det sätt, ty i en allmän lag innehållas blott de allmänna grundsatserna. Har en sådan lag en gång blifvit antagen, så utgör denna omständighet icke något hinder för de särskilda landskapen att omskapa denna lag och för hvarje särskildt landskap åstadkomma en särskild tillämpning, såsom förhållandet redan är med den gotländska skogslagen. Såsom jag redan yttrat är det mig likgiltigt hvilket af de tre framlagda förslagen som nu antages, men jag anser det likväl vara af vigt, att den i första paragrafen uttalade grundsatsen af lagstiftande makten erkännes. Af diskussionen vill det synas, som om reservanternes förslag hade största utsigten att gå igenom. Kommer frågan att genom votering afgöras, ämnar jag rösta för reservanternes förslag, hellre än att bidra till ett afslag, men i valet mellan reservanternes och Utskottets förslag, föredrager jag Utskottets.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade afgifvits följande yrkanden, nemligen: 1:o att den förevarande paragrafen skulle bifallas; 2:o att paragrafen måtte antagas med den lydelse Herr De Marés med fleres reservation utvisade; 3:o att paragrafen skulle återförvisas; samt 4:o att densamma måtte afslås.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till paragrafen, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, sedermera proposition på antagande af Herr De Marés förslag till paragrafens lydelse, då svaren likaledes utföllo med många så väl ja som nej, vidare proposition på återremiss af paragrafen, hvartill svarades många nej jemte ett eller annat ja, och slutligen proposition på afslag å densamma, hvilken proposition besvarades med många nej jemte några ja; hvaruppå och efter det proposition på antagande af paragrafen med den lydelse Herr De Marés reservation utvisar ånyo blifvit gjord samt med många både ja och nej besvarad, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Efter förmälan, det Kammaren borde afgöra, hvilketdera af de öfriga yrkandena skulle intagas i kontrapositionen vid den blifvande voteringen, framställde Herr Grefven och Talmannen proposition derå, att bifall till paragrafen skulle innehållas i kontrapositionen, och då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Som votering om kontrapositionens innehåll äskades, uppsattes, justerades och antogs en så lydande voteringsproposition:

“Den som vill, att, vid blifvande votering om bifall till § 1 i det af Herr De Maré med flere reservanter framställda förordningsförslag,

kontrapositionen skall innehålla bifall till § 1 uti Särskilda Utskottets förslag, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, kommer annan kontraposition att antagas.

Omröstningen företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—22.
Nej—33.

Med anledning af denna omröstnings utgång hemställde Herr Grefven och Talmannen, huruvida Kammaren såsom kontraposition vid voteringen ville antaga afslag å paragrafen, och då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Sedan kontrapositionen sålunda blifvit bestämd, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

“Den, som bifaller § 1 uti det förordningsförslag, som finnes intaget i den af Herr De Maré m. fl. afgifna, vid Särskilda Utskottets utlåtande N:o 11 fogade reservation, röstar

Ja;
Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammaren § 1 i Särskilda Utskottets i 1:sta punkten af nämnda utlåtande framställda förordningsförslag“.

Vid denna omröstnings slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—42.
Nej—14.

§ 2.

Mom. 1.

Friherre Sprengtporten: För min del får jag tillstyrka bifall till 2:dra §:ns 1 mom. endast med den förändring, att sista delen af 2:dra punkten från och med orden “utan ock“ uteslutes, hvarigenom denna punkt kommer att erhålla följande lydelse: “Gör han det ej, eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet, att med utsättande

af de åtgärder, som för ändamålet anses erforderliga, vid vite åläggja jordens innehafvare att dessa åtgärder inom viss tid och, der flera års tid dertill fordras, viss del årligen fullborda“. Det af Utskottet föreslagna stadgande anser jag för min del alldeles för strängt. Det är hemtadt från lagstiftningen angående allmänningen, men för min del kan jag icke anse det vara lämpligt i afseende på enskildes skogar. Jag tror det icke heller vara behöfligt, ty det är af ganska mycken vikt för en godsegare, att han försöker återställa skogsväxt å mark, der skogen blifvit nedhuggen. Man vinner också icke mycket på att ställa en skog, som redan är sköflad, under förbud. För öfrigt vill jag blott tillägga, att en skog kan på flere sätt sköflas utan egarens samtycke. Åverkan, skogseld, vissa naturhändelser såsom storm och dylikt kan göra, att en egendomsegare icke i något afseende kan vara ansvarig för skogens utödande. Dessutom tror jag, att man, vid en fråga sådan som denna, der sjelfva corpus delicti är så särdeles svårt att utreda, icke får tillgripa en så sträng lagstiftning. Skulle det visa sig, att denna författning blefve otillräcklig, så låter det sig framdeles göra att på ett eller annat sätt förekomma missbruk genom två utvägar, som man dock i allmänhet icke velat vidtaga. Den ena är utförsel förbud och den andra är förbud mot försäljning af plankor af vissa dimensioner, hvilken senare åtgärd man redan infört i Norge. Då jag förut erinrat, att man icke kan hoppas på att denna lagstiftning i ett ögonblick skall kunna åvägabringas, så måste jag stanna vid att yrka bifall till den förändrade redaktion, som jag framställt.

Herr Hammarhjelm: På grund af hvad som förut yttrats angående denna paragraf, anhåller jag, att Kammaren, i konsekvens med sitt förut fattade beslut angående 1 §, måtte med afslag å Utskottets förslag, bifalla reservanternes hemställan, hvad detta moment angår.

Herr Reuterswärd: I konsekvens med mina förut uttalade åsikter, yrkar jag bifall till andra paragrafen, sådan den blifvit af Utskottet föreslagen.

Grefve Mörner, Carl Göran: Det moment, som nu blifvit föredraget, är, efter mitt förmenande, det viktigaste i hela förslaget. Skillnaden mellan Utskottets och reservanternes förslag består deri, att då, enligt reservanternes förslag, en skogsegare, som försummade att vidtaga åtgärder till åstadkommande af skogsåterväxt, endast genom upprepade och förhöjda viten skulle kunna tillhållas att fullgöra denna sin skyldighet, så skulle deremot, enligt Utskottets förslag, icke endast sådana viten kunna komma i fråga, utan äfven den återstående delen af den försumliges skog kunna ställas under förbud. Utskottet har således föreslagit två åtgärder, hvilka båda väsendtligt ingripa i den enskildes dispositionsrätt. Enligt Kongl. Maj:ts proposition åter, skulle det vara Konungens Befallningshafvande medgifvet, att, för den händelse skogsegaren icke sjelf, inom viss vid vite förelagd tid, beredde återväxt, låta på hans bekostnad, genom vederbörande

skogstjensteman, vidtaga sådana åtgärder, som ledde härtill, och denna föreskrift kan således vid tillämpningen blifva för skogsegaren ännu mera betungande, än någon af de andra ifrågasatta. Ehuruväl jag alltid ansett, att något måste göras till hämmande af skogssköfvingen, tror jag likväl, att man bör gå så skonsamt till väga som möjligt, och jag finner derföre reservanternes förslag hafva företräde framför de båda öfriga, hvarföre jag förenar mig i yrkandet om bifall till detsamma.

Friherre Sprengtporten: Med anledning af de anmärkningar Herr Grefve Mörner framställt, och då jag förut varit förhindrad att närmare granska reservanternes förslag, får jag afstå från mitt förra yrkande och förena mig med Herr Grefve Mörner i hans yrkande om antagande af reservanternes förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på momentets antagande med den lydelse Herr De Marés reservation utvisar, hvilken proposition med ja besvarades.

Mom. 2.

Herr Hammarhjelm: Äfven i afseende på detta moment får jag yrka afslag på Utskottets och bifall till reservanternes förslag.

Momentet antogs med den lydelse Herr De Marés reservation utvisar.

Mom. 3.

Herr Hammarhjelm: Jemväl vid detta tredje moment tillåter jag mig yrka afslag å Utskottets och bifall till reservanternes förslag.

Grefve Mörner, Carl Göran: I stället för det nu föredragna momentet hafva reservanterne föreslagit ett stadgande af följande lydelse: "Rörande dem, som genom aftal med jordens egare eller innehafvare förvärfvat för viss tid rätt till afverkning af skog, stadgas särskildt". Detta är således något helt annat, än det, hvarom Utskottets förslag handlar, men om man vill göra sig reda för följden af en sådan föreskrift, som reservanternes förslag innehåller, skulle denna blifva, att personer, som genom aftal med jordens egare eller innehafvare förvärfvat rätt att under viss tid afverka skog, skulle undantagas från hvad, som redan i det föregående är stadgadt. De skulle således fortfarande fritt få husera med skogen, utan att några åtgärder för skadans ersättande emot dem skulle kunna vidtagas. I det redan antagna andra momentet heter det: "hvad nu är sagdt om jordens egare skall, i fall jorden, på grund af arrende eller dylikt aftal, af annan innehafves, gälla i afseende på denne". Stadgande finnes således redan, huru det skall gå med den, som genom aftal med jordens egare för viss tid förvärfvat rätt till afverkning af skog och hela det nu i fråga

sätta nya stadgandet är således öfverflödigt. Följden af dess antagande skulle endast kunna blifva, att man gäfvde de värsta skogs-sköflarne ett privilegium.

Jag anhåller således om afslag å så väl Utskottets som reservanternes förslag — detta sistnämnda, emedan det är alldeles öfverflödigt.

Herr De Maré: I det statsrådsprotokoll, som finnes vidfogadt Kongl. Maj:ts nådiga proposition rörande ifrågavarande ämne, finnes angifvet, att Herr Chefen för Finans-departementet varit betänkt på att, för den händelse Riksdagen skulle besluta en lag, angående enskildes skogar, förelägga Kongl. Maj:t förslag till en ny lag, rörande hvad som i tredje momentet af reservanternes förslag är upptaget, men hvilket förslag Herr Departements-chefen icke ansåg kunna föreläggas Riksdagen, utan att Högsta Domstolens yttrande deröfver blifvit infordradt. Detta har utgjort skälet, hvarföre reservanterne insatt detta tredje moment, då man nemligen icke gerna kan under mom. 2, som handlar om innehafvare af skogsmark å arrende, tilllämpa hvad som kan vara aftaladt mellan skogsegare och den, som på viss tid inköpt rätt till afverkning af skog. I motsats mot den siste ärade talaren tror jag derföre, att det finnes skäl att intaga detta tredje moment, som endast innehåller en fingervisning, att en sådan lag, angående dem, som för viss tid inköpt rätt till afverkning af skog, vore att förvänta.

Grefve Mörner: Hvad som i det vid den nådiga propositionen fogade statsrådsprotokoll förekommer rörande denna fråga, angår bestämmandet af de vilkor, hvarunder man må kunna förvärfva rätt till afverkning af skog, samt meddelandet af föreskrift, på huru lång tid en sådan upplåtelse af afverkningsrätt må kunna medgifvas; men deremot nämnes deruti ingenting om skogens skötsel eller den fråga, som i detta moment afhandlas. Det må också medgifvas, att det är en helt annan fråga att bestämma tiden för afverkningen, och att meddela föreskrifter om att en skogsafverkare icke får afrödja marken och sedermera försvinna, utan att han är skyldig att draga försorg om återväxt af skog på den afverkade marken. Det moment, som här föreslås, är således alldeles öfverflödigt, till bevis hvarpå också kan anföras, att i Kongl. Maj:ts proposition någon motsvarighet dertill icke finnes. Särskilda Utskottet har icke heller funnit nödigt, att i sitt förslag upptaga något motsvarande, och som jag derföre icke kan komma till någon annan åsigt, än att tredje momentet i reservanternas förslag tillkommit genom en s. k. *lapsus calami*, måste jag yrka rent afslag.

Herr Statsrådet Wærn: För min del tror jag, att man bör skilja mellan en person, som förvärfvat rätt till afverkning af skog på viss tid, och en arrendator, ty den förre har icke förvärfvat någon rätt till sjelfva skogsmarken och jag tror derföre icke heller att han i lagstiftningen kan betraktas såsom innehafvare af jorden, eller att någon skyldighet på sådan grund kan honom åläggas i afseende på åter-

plantering. Jag anser, att, derest den verkliga innehafvaren af skogsmarken eller egaren, genom att på afverkning försälja skogen, sätter sig ur stånd att företaga de i lag i allmänhet föreskrifna åtgärder, måste han också taga i betraktande de konsekvenser, som deraf för honom kunna blifva en följd; och huru dermed skall förfaras måste blifva föremål för särskildt aftal mellan honom och afverkaren. Lagstiftaren kan icke taga befattning med någon annan än skogens egare, ty den andre är allenast köpare af det som från skogen kan bortföras. Vid sådant förhållande hemställer jag, huruvida tredje momentet i reservanternes förslag kan vara till någon nytta. Om det icke medför någon praktisk betydelse hemställer jag, om det icke kan borttagas, hvarigenom man också hade undvikit att meddela en föreskrift, som icke hade någon motsvarighet i de andra förslagen. Den i statsrådsprotokollet omnämnda lagstiftning, angående tiden för skogsafverkning, kunde icke föreläggas Riksdagen, emedan det befanns nödigt, att deröfver inhemta Högsta Domstolens utlåtande.

Herr Hammarhjelm: Jag har för min del icke något emot att afstå från 3:dje momentet i denna paragraf.

Herr De Maré: Jag hade icke gjort något yrkande utan angaf blott skälet, hvarför detta moment var af reservanternes upptaget; och då Herr Hammarhjelm afstått, tror jag icke, att det är någon, som yrkat bifall till momentet.

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på afslag derå, som med ja besvarades.

§ 3.

Friherre Sprengtporten: I öfverensstämmelse med hvad jag förut yttrat, får jag yrka afslag på denna paragraf i alla dess moment, och att den måtte erhålla den lydelse, som jag redan förut tagit mig friheten angifva. Skälen dertill har jag också redan förut anfört. Jag tror nemligen icke, att denna fråga är af kommunal egenskap, utan hufvudsakligen berör ett statsintresse; ej heller att man inom kommunerna skall kunna erhålla lämpliga personer att verkställa denna tillsyn, som således blir utan verkan. Jag kan icke inse, att den nuvarande skogspersonalen skulle vara otillräcklig för detta ändamål, då den utgör icke mindre än omkring 100 personer, oberäknadt skogsstyrelsens egna tjänstemän, lärarne vid skogsinstitutet och de skogsingenjörer, som af Kongl. Maj:t kunna komma att förordnas.

Jag får därför anhålla, att denna paragraf måtte lyda sålunda:

“Uppsigt öfver denna författnings efterlefnad (Se lagförslaget i N:o 9, 2:dra häftet).

Herr De Maré: Det förslag, som den siste talaren framställt, skiljer sig principiellt, så väl från Kongl. Maj:ts proposition och Ut-

skottets betänkande som reservanternes förslag, då Kongl. Maj:t velat öfverlemnna åt kommunerna, samt Utskottet och reservanterne åt landstingen att draga försorg, att ett nödigt antal tillsyningsmän blefve tillsatt, för att vaka öfver denna författnings efterlefnad. Om nu en lag skulle utfärdas på grund af det förslag, som föreligger, och något landsting skulle besluta tillämpning af densamma för sitt område, så torde det väl vara alldeles nödvändigt att ställa så till, att lagens efterlefnad kan öfvervakas; men jag vågar påstå, att detta icke kan ske genom det fåtal jägeritjenstemän, som nu finnas, eller enligt talarens förslag skulle komma att finnas, hvarföre det blir en nödvändig följd af hans förslag att tillsätta en stor mängd jägeritjenstemän. För min del tror jag dock att derpå skulle hela lagen komma att stranda; ty det lärer icke vara obekant, att i närvarande tid Kamrarna icke äro särdeles benägna att antaga en hel ny tjenstemannapersonal. Då nu den förändring blifvit af reservanterne gjord i Kongl. Maj:ts förslag, att det är landstingen, som skola utse dessa tillsyningsmän, borde man kunna antaga att lämpliga personer dertill komme att utses. Det är derjemte af reservanterne föreslaget, att desse tillsyningsmän skola af landstingsmedel aflönas. Det är i min tanke således tillräckligt sörjdt för möjligheten att öfvervaka denna lags efterlefnad, om reservanternes förslag antages. Jag får derföre vördsamt anhålla om afslag på alla tre momenten af Utskottets förslag och bifall till reservanternes två moment af denna paragraf.

Friherre Sprengtporten: Jag får endast upplysa den siste talaren, att min uppgift på skogstjenstemännen är grundad på statskalendern och det beslut, som här är fattadt. För öfrigt vill jag fästa uppmärksamheten på det oegentliga deri, att i fråga om en skogslag, som skall blifva gällande för hela riket, de särskilda provinserna sjelfve genom sina landsting utse personer att öfvervaka densammas efterlefnad och beskatta sig för detta ändamål. Deri ligger äfven en fara, att denna kontroll ej blir så synnerligen verksam. Emellertid har jag sagt min tanke i frågan och öfverlemnar nu dess afgörande till Kammaren.

Herr De Maré: Jag vill endast anmärka, att reservanterne icke tänkt sig, att någon särdeles betydande beskattning skulle behöfva blifva en följd af dessa tillsyningsmäns aflöning af landstingsmedel af det skäl, att det är föreslaget, att alla böter, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande komme att ådömas för försummad skogssädd eller plantering, skulle tillfalla landstingen. Man kan väl derföre antaga, att landstingen skulle få tillräckliga medel att disponera för aflöning af dessa tillsyningsmän.

Grefve Hamilton, Henning: Jag anhåller, i afseende på denna punkt, att få instämma med Friherre Sprengtporten. Till en början anser jag det vara i grundsatsen oriktigt, att landstingen taga den befattning med frågan, som af reservanterne är föreslagen; och dessutom befarar jag, att ett sådant stadgande, som i reservationen är

framställt, skulle leda derhän, att på många ställen icke någon kontroll blef utöfvad och kanske till och med, att landstingen alls icke toge någon befattning med frågan eller önskade författningen tillämpad inom sitt distrikt. Redan den omständigheten, att landstingen skulle aflöna dessa tillsyningsmän, gör, att på ett och annat ställe, der man ännu icke hunnit vänja sig vid landstingsskatt, man måhända droge i betänkande att åtaga sig hela bestyret. Man kan naturligen icke gerna utgå från den förutsättning, att länens innevånare icke skulle vara laglydiga och utgöra denna skatt, hvarigenom tillräckliga medel för aflöningen af dessa tillsyningsmän skulle beredas åt landstingen; men den största svårigheten tror jag, med den erfarenhet jag har från den ort jag tillhör, komme att ligga deri, hvar man skulle få lämpliga tillsyningsmän. Dertill fordras väl någon insigt i afseende på skogsvård och en sådan insigt är ytterligt svår att finna, om icke på en eller annan större egendom, der redan förut vård egnats åt skogen. Bland den större delen af den jordbrukande befolkningen finnes den icke och knappt det intresse, att desse åt landstinget tillsatte tillsyningsmän skulle kunna påräkna något synnerligt skydd för skogshushållningen i allmänhet. De personer, som sålunda af landstingen skulle tillsättas, vore väl i allmänhet icke sådana, som åt detta särskilda bestyr kunde egna hela sin tid, utan som vore bosatta i orten och utan större besvär kunde sköta detta uppdrag. Skulle åter skilda ingenjörer af Kongl. Maj:t tillsättas, torde de väl komma att väljas bland personer, hvilka hade insigt i skogshushållning och kunde använda hela året härför, hvilket skulle göra att de kunna medhinna en ganska betydlig trakt under sommaren, utan att antalet behöfde blifva så synnerligen stort, i synnerhet som åtminstone icke på en gång alla länen skulle vilja hafva författningen inom sig tillämpad. På dessa skäl förenar jag mig med Friherre Sprengporten.

Herr Odelberg: Ehuru jag icke hyser så särdeles stort förtroende till den verkan denna författning kan komma att utöfva, anser jag mig pligtig, då jag medverkat till densamma, söka göra det på sådant sätt, att jag kan hoppas, att någon verklig effekt deraf kan följa. Skulle, såsom den siste talaren anført, staten utöfva kontroll öfver denna författnings efterlefnad genom skogsingenjörer, som skulle resa i kring, fruktar jag, att dylika ingenjörer skulle få antagas till allt för stort antal, en betydligt större tillrustning än författningen kan förtjena. Jag kan således icke annat än förena mig i det sätt att gå till väga, som både Utskottets pluralitet och reservanterne sammanstående föreslagit, nemligen att landstingen skola ega förordna, huru i frågavariande tillsyningsmän skola väljas. Jag tror för min del, att det icke skall möta några svårigheter att inom kommunerna finna tjenliga personer, hvilka ega kännedom om skogshushållning och kunna fullgöra detta uppdrag. Jag förenar mig i det yrkande Herr De Maré framställt.

Herr Statsrådet Wærn: Stadgandet i denna punkt af Kongl. Maj:ts proposition, eller att det skall vara vissa af kommunerna ut-

sedde personer, hvilka skola utöfva denna uppsigt, har sin grund dels i Gotlandslagen och dels i de förslag. som af särskilda landsting blifvit gjorda, hvarjemte Kongl. Maj:ts tillagt, att landstingen skulle ega att tillsätta särskilda personer, för att jemte kommunernas tillsyningsmän öfvervaka författningens efterlefnad. Då emellertid så väl Utskottet som reservanterne ansett, att landstingen skulle ega att bestämma, huru dessa tillsyningsmän skulle utses, och att de skulle af landstingsmedel aflönas, kan jag icke undgå att finna detta vara en förbättring.

Hvad angår, att principen skulle vara oriktig, att landstinget skulle taga befattning med denna fråga, vill jag nämna, att Kongl. Maj:ts proposition så väl i detta som i andra afseenden utgått från den lifliga önskan, att denna lag endast skulle blifva gällande der befolkningen, representerad genom landstinget, hade någon nitälskan för skogsvården och ansåg den genom lagen befrämjas. Att stadga en lag, som icke vore uppbyren i de särskilda orterna och hvilken skulle kontrolleras af tjänstemän, skulle blott gifva anledning till förbittring mot hela lagen och urarta till förföljelse mot de personer, hvilka skola öfvervaka densamma efterlefnad. Det skulle vara alldeles omöjligt att hafva en tillräcklig korps i detta fall. Så många skogstjänstemän hafva vi icke. Deremot tror jag, att det bästa beviset, att ett landsting har verkligt intresse för skogshushållningen i länet, är, att det är villigt att göra någon uppoffring härför; och om man skall kunna hafva någon förhoppning, att lagen skall blifva verksam, då måste den hvila derpå, att befolkningen vill göra någon uppoffring för denna sak.

Friherre Sprengtporten: Med anledning af den anmärkning, som blifvit framställd, hufvudsakligen stödjande sig på den suppositionen, att den nuvarande skogsstaten icke skulle kunna åtaga sig den ifrågavarande inspektionen, vill jag blott erinra, att man icke sett, hvarken i Kongl. Maj:ts proposition eller i Utskottets betänkande, att denna fråga kommit under något slags öfvervägande.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels att Kammaren skulle bifalla paragrafen med den lydelse Herr De Marés reservation utvisade och dels af Friherre Sprengtporten, att paragrafen måtte antagas med följande innehåll: "Uppsigten öfver denna författningens efterlefnad tillkommer, inom hvarje distrikt, den Skogsinspektör, som är anställd inom detsamma för att hafva tillsyn öfver statens och andra allmänna skogar. Skogsinspektör, som bör vara teoretiskt och praktiskt bildad för yrket, åtnjuter aflöning af statsverket, och må till denna befattning kunna förordnas tjänsteman, som innehafver annan tjänst vid skogsstaten, men icke revierförvaltare".

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till paragrafen, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på paragrafens antagande med den lydelse Herr De Marés

reservation utvisar, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

§ 4.

Herr De Maré: I konsekvens med Kammarens beslut angående 2:dra §:n vågar jag anhålla, att Kammaren måtte bifalla 4 § i reservanternes förslag. Skilnaden mellan reservanternes och Utskottets förslag är hufvudsakligen den, att reservanterne ansett nödigt, att jordegaren skulle särskildt kallas till den syn af vederbörande skogstjensteman med två gode män, om hvilken Konungens Befallningshafvande enligt denna paragraf eger att förordna, då deremot Utskottet ansett, att det vore tillräckligt, om kungörelse om synen upplästes i socknekyrkan. Är jordegaren emellertid icke vid kungörelsens uppläsande i kyrkan, kan han komma att sväfva i okunnighet om när ett sådan syn skall försiggå, ehuru det naturligtvis måste vara högst viktigt för honom att derom ega kännedom. Jag anser således reservanternes förslag häri ega ett företräde och anhåller därför om bifall till 4:de §:n i samma förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes först proposition på bifall till paragrafen, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på densammas antagande med den lydelse Herr De Marés reservation utvisar, hvilken proposition med ja besvarades.

§ 5.

Herr Hammarhjelm: I likhet med mina förut framställda yrkanden får jag äfven nu vördsamt anhålla om afslag å Utskottets och bifall till reservanternes förslag. Utskottet har föreslagit två gode män för hvarje länsmansdistrikt, då deremot reservanterne öfverlemnadt åt Konungens Befallningshafvande att bestämma antalet.

Paragrafen antogs med den lydelse Herr De Marés reservation utvisar.

§ 6.

Herr De Maré: Som det redan i en föregående, af Kammaren antagen paragraf af reservanternes förslag blifvit bestämdt, att viten, ådömda enligt denna författning, skola tillfalla landstingen, torde denna § böra förfalla.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad och paragrafen förklarades böra utgå.

§ 7.

Herr De Maré: Som Kammaren behagade finna, hafva reservanterne icke ansett nödvändigt, att, i den mot den nu föredragna

paragrafen af Utskottets förslag svarande 6 § af deras eget, införa den vidlyftighet, att datum på den författning, som innehåller föreskrifterna för iakttagande af prestanda för besvärs anförande, omnämnas, utan funnit stadgandet nog tydligt, om det föreskrefs, att klagan kunde hos Kongl. Maj:t föras i den ordning, som för fullföljd af talan i ekonomimål i allmänhet är stadgad. Då Utskottets förslag således är besväradt af en temligen onödig vidlyftighet, anhåller jag om afslag derå och bifall till 6 § af reservanternes förslag.

Hr Asplund: Jag har icke deltagit i debatten, sedan reservanternes förslag i första paragrafen blifvit antaget, men här anser jag mig dock böra anmärka, att reservanternes förslag är otydligt i denna del. Det heter der endast, att den, som icke nöjes med Konungens Befallningshafvandes beslut i dessa mål, eger att deröfver hos Kongl. Maj:t föra klagan i den ordning, som för fullföljd af talan i ekonomimål i allmänhet är stadgad. Nu torde Kammaren erinra sig, att den allmänna marschen för klagan öfver Konungens Befallningshafvandes beslut i ekonomimål icke går direkte till Kongl. Maj:t, och Utskottet har derföre förtydligat Kongl. Maj:ts förslag, som till första delen är lika med reservanternes, på så sätt, att föreskrift meddelas derom, att klagan skall hos Kongl. Maj:t föras inom den tid, som i 1866 års författning angifves, hvilket således icke torde vara öfverflödigt.

Kammaren behagade dessutom finna, att Utskottet, i olikhet med reservanterne, från Kongl. Maj:ts förslag upptagit föreskriften, att det öfverklagade beslutet skall lända till efterrättelse intill dess annorlunda förordnas. Tvifvel kan möjligen uppstå, huruvida detta senare är lämpligt, och jag skall derföre icke hålla på *den* saken, så vida den möter motstånd; men deremot måste jag så mycket bestämdare föredraga Utskottets förslag i det förra afseendet, hvarföre jag nu också tills vidare vill anhålla om bifall till Utskottets förslag i dess helhet.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till paragrafen med ändring af dess nummerordning till 6 och dels af hr *De Maré* bifall till § 6 i hans reservation; framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på först berörda yrkande och då dervid svarades många ja jemte några nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Inledningen öfverst å sidan 12.

Herr De Maré: Hufvudsakliga skilnaden mellan Utskottets och reservanternes förslag till ingress är den, att Utskottet framför ordet landsting tillsatt "*lagtima*", hvilket i reservanternes förslag icke förekommer. Då landstingen väl i allmänhet icke komma att behandla dylika frågor, annat än på det ordinarie sammanträdet, torde det vara öfverflödigt, att ordet *lagtima* utsättes; och skulle Kongl. Maj:t finna nödigt, att sammankalla landstinget till urtima sammanträde för ett dylikt ärende, så kan jag icke finna något ondt uti, att sådant blir

tillåtet. Jag tror således, att ordet »lagtima» är öfverflödigt och anhåller derföre om afslag å Utskottets och bifall till reservanternes förslag.

Herr Brusewitz: Jag anhåller att få begagna detta tillfälle för att uttala den åsigten, att landstinget icke alls bör hafva någon befattning med dylika frågor.

Efter härmed slutad öfverläggning, gjordes först proposition på bifall till inledningen i Utskottets förslag, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på antagande af den lydelse för inledningen, som Hr De Marés reservation utvisar, hvilken proposition med ja besvarades.

Utskottets hemställan nederst å sidan 11.

Herr De Maré: Jag föreställer mig, att det är alldeles tillräckligt, att Riksdagen antager den rubrik på den nu antagna författningen, som reservanterne föreslagit, eller: "Förordning angående enskilde skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt". Derom handlar hela denna författning, och jag kan också icke finna annat, än att denna rubrik innehåller allt hvad som behöfves. Jag hemställer derföre, att Utskottets förslag måtte bifallas med den förändring, att orden "åtgärder till förekommande af skogsförödelse" utbytas emot orden "enskilda skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt".

Herr Asplund: Jag hemställer likväl, om icke äfven i detta fall Utskottets förslag är att föredraga. Kongl. Maj:ts proposition behöfver ett svar, och jag anser derföre Utskottets förslag bättre såsom ingress till detta svar.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag kan icke finna annat än att reservanternes författningsrubrik mycket väl låter förena sig med Utskottets förslag, och får derföre hemställa, att Kammarens beslut måtte erhålla följande lydelse: "att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts förslag ej kan oförändradt bifallas, måtte för sin del besluta en förordning angående enskilde skogsegares skyldighet, att efter afverkning sörja för skogsåterväxt, så lydande".

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets förevarande hemställan oförändrad och dels af Herr De Maré, att densamma skulle bifallas med den förändring, att orden "åtgärder till förekommande af skogsförödelse" utbyttes emot orden: "enskilde skogsegares skyldighet att efter afverkning sörja för återväxt"; framställdes först proposition på bifall till Utskottets hemställan, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på antagande af Herr De Marés förslag, som med ja besvarades.

Härefter anmälte sig och yttrade:

Grefve af Ugglas: Under diskussionen om första paragrafen angaf jag skälen, hvarför jag trodde, att den lag, som nu af Kammaren blifvit beslutad, kommer att sakna praktisk betydelse, och jag tror, att ganska många af Eder, mine Herrar, dela denna min öfvertygelse. Jag må nu öppet säga, att jag icke är med om att stifta en lag, som sväfvar i luften, utan att något verkligen åstadkommes. Jag anser, att det alltid ligger något olämpligt uti, att man tror sig hafva uträttat något, då man i sjelfva verket icke gjort någonting; och detta är en lek, som jag icke kan gilla.

Jag anhåller derföre att få anmäla min reservation emot Kammarens beslut.

Friherre Sprengtporten: Mot Kammarens nyss fattade beslut angående § 3 får jag anmäla min reservation.

2:dra och 3:dje punkterna.

Biföllos.

4:de punkten.

Utskottets författningsförslag.

§ 1.

Biföllos.

§ 2.

Hr Leijonancker: Då Kammaren nyligen i fråga om den allmänna skogslagens 2 § afslagit Utskottets förslag, som innehöll en inskränkning i afseende på nyttjanderätten till skog, hoppas jag, att Kammaren af samma skäl icke heller nu skall antaga en ännu våldsamare inskränkning i nyttjanderätten till skog, hvad Norrbotten beträffar. Det af Kongl. Maj:t framställda förslaget till en allmän skogslag, innehöll icke några inskränningar i afseende på nyttjanderätten, utan endast föreskrifter för att åstadkomma åtgärder för skogsåterväxt. De principer, hvarpå denna lag grundar sig, äro nu af Kammaren antagna och jag hoppas derföre, att denna paragraf, som icke blott ingriper i nyttjanderätten, utan, hvad som är lika farligt, utgör en undantagslag för en del af landet, icke må af Kammaren antagas.

Herr Reuterswärd: Jag fruktar, att den förre ärade talarens yrkande kom något sent, ty den första paragrafen, som innehåller sjelfva hufvudprincipen i hela lagen, har redan blifvit af Kammaren antagen, och denna paragraf är blott ett förtydligande af den första,
ity

ity att den innehåller uppgift å de dimensioner, på grund af hvilka virke anses såsom undermåligt.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Rydqvist: På sätt den siste talaren anført, är sjelfva hufvudfrågan afgjord, derigenom att kammaren *sans phrases* antagit förslagens första paragraf. Här definieras blott hvad som med *undermåligt* virke förstås. Talaren på hallandsbanken hade således helt säkert orätt i sitt förmenande, att Kammaren, genom sitt beslut i afseende på andra paragrafen i den allmänna skogslagen, hvilken i allmänhet rör skogsåterväxt, redan tagit på hand, att Kammaren skulle afslå denna särskilda lag för Norrbotten. Det står nemligen uttryckligen i ingressen till författningsförslaget, att lagen icke skall blifva gällande, med mindre än att landstinget derom beslutar, och det måtte i alla händelser stå Riksdagen öppet att antaga en särskild lagstiftning för Norrbotten.

Jag anhåller således fortfarande om bifall till denna paragraf.

Herr Leijonander: Jag anhåller att få återtaga mitt förra yrkande för att i stället begära återremiss.

Herr De Maré: Jag är ledsen att behöfva erkänna, att det är något sent, som jag uttalar mina betänkligheter mot den föreslagna lagen och att den första paragrafen hann af Kammaren antagas, utan att någon af reservanterne begärde ordet; men då så redan skett och då jag icke kan godkänna de grundsatser, på hvilka förslaget till en särskild lagstiftning för Norrbotten är baserad, så finnes det numera icke någon annan utväg för reservanterne och dem, som med dem äro liktänkande, än att anhålla om återremiss på den nu föredragna andra paragrafen, hvilket yrkande, i händelse det af Kammaren bifalles, sedermera kommer att upprepas vid hvar och en af de följande paragraferna. Hvad nu beträffar behovet af en särskild skogslagstiftning för Norrbotten, så tillåter jag mig påstå, att, om en allmän skogslag utfärdas i öfverensstämmelse med denna Kammares i dag fattade beslut, torde icke något skäl kunna framställas, på grund hvaraf det skulle vara omöjligt att äfven i Norrbotten tillämpa denna lag. Man säger, att det vore alldeles overkställbart att så eller plantera skog på så stora vidder, som de, hvilka finnas inom Norrbotten; men då lagen icke kunde erhålla retroaktiv verkan, utan endast gällde från den dag den utfärdades, så finge väl Norrbottens innebyggare lika med öfriga innebyggare i Sverige lära sig, att det icke duger att barhugga skog, utan att man äfven måste lemna fröträd, ty just den omständigheten, att svårigheterna att så och plantera skog i Norrbotten äro större än i det öfriga Norrland, förorsakar, att man måste ställa så till, att naturen sjelf åstadkommer återväxt, emedan i annat fall skyldigheten för skogsegaren, att sjelf vidtaga åtgärder för sådd eller plantering skulle hänga såsom ett *Democlessvärd* öfver hans hufvud. Man påstår, att skogssköfvingen i Norrbotten pågår ohejdadt, och detta yttras jemväl af alla auktoriteter; men äro skogarne verk-

Riksd. Prot. 1874. 1 Afd. 4 Band.

ligen så vidsträckta som man påstår, så måtte det väl icke gå så fort att nedhugga dessa skogar, synnerligast som det väl egentligen icke kan blifva fråga om att nedhugga annat än de skogar, som ligga vid elfvarne och hafvet, för att tillfälle må kunna finnas att bortfrakta det undermåliga virket. Man säger nemligen, att det finare virket icke kan bära kostnaderna af en längre flottning på elfvar, och det vill således synas, som om det åtminstone icke vore möjligt att verkställa skogssköfving på trakter, som äro något aflägsna från elfvarne eller hafvet. På grund häraf anser jag, att någon särskild lag för Norrbotten icke är behöflig, utan att den lag, som Kammaren i dag antagit, om den en gång blir utfärdad, äfven kan tillämpas i Norrbotten likasom det öfriga Norrland. Då emellertid första paragrafen redan blifvit antagen anser jag mig icke kunna yrka afslag, utan får anhålla om återremiss.

Herr Asplund: Jag har ej den ringaste anledning att misstänka, att någon annan inom Kammaren än den reservant, som nyss hade ordet, anser denna lag obehöflig, då Kammaren nyss utan votering bifallit den första paragrafen. De skäl, som anfördes för återremiss, anser jag vara otillständigt att upptaga då de ingalunda rörde denna paragraf, utan den förra, och det skulle mycket förvåna mig, om Kammaren skulle finna dem föranleda till en återremiss af den nu föredragna paragrafen. Jag hemställer således värdsamt om bifall till denna paragraf.

Herr Falk: Äfven jag trodde, att sjelfva hufvudfrågan om en särskild skogslag för Norrbotten skulle vara afgjord genom första paragrafens antagande och jag vet ej hvar till det yrkande, som gjorts om återremiss af denna punkt, skall tjena, om ej att draga ut på tiden. Då emellertid ett sådant yrkande blifvit framställt, så torde det tillåtas mig att antyda de olika åsikter, som inom Utskottet förfäktades. Hufvudsakliga skälet hos dem, som motsatte sig en särskild lagstiftning för Norrbotten, var ej, att en sådan vore obehöflig, utan att den skulle innebära en återgång till en redan för länge sedan öfvergifven lagstiftningsprincip. Det vare långt från mig att önska en sådan återgång, men ingen lag kan fullt konsekvent tillämpas för hela landet, och från hvarje princip finnas undantag, och i denna fråga anser jag, att den oerhörda skogsafverkning, som eger rum i Norrbotten, är giltig anledning till ett undantag. Detta har äfven ifrigt framhållits af skogskomitéeer, landstinget, Konungens Befallningshafvande, sällskapet för Norrlands väl, flera korporationer och en ledamot inom denna Kammare, som bättre än någon känner Norrbottens behof och hvars åsikter förut rönt ett rättvist erkännande af Kammaren. Ingen enda röst har bestridit nödvändigheten af en särskild skogslag för Norrbotten, ja till och med skogsafverkarne medgifva den, men så länge den nuvarande lagen gäller anse de sig ej böra inskränka afverkningen. För min del anser jag äfven, att Norrbottens nordliga läge och särskilda beskaffenhet i öfrigt påkallar en undantagslag. Vi veta alla, huru de stora summor, som på kort tid vinnas genom afverkning, lika hastigt förlösas. Nödvändigt är,

att skogarne sparas för framtiden, ty, derest skogstillgången ytterligare förminsкас, skall en kommande generation ej kunna föda sig i Norrbotten, der, såsom bekant, en särdeles lång tid fordras för skogens återväxt. Norrbottens egenskap af flakt kustland, hvilket plåtåvis höjer sig, gör äfven all skogsåterväxt omöjlig, om de ännu kvarvarande skogarne sköflas, ty derigenom mister landet den stormkappa, som bildas af skogen, och lemnas utan något skydd mot de skarpa vindarne.

Dessa omständigheter lemnas dock obeaktade af reservanterne, hvilka tyckas anse allt hvad auktoriteter i frågan yttrat af noll och intet värde. Jag ber att något få hålla mig till reservationen. Det heter der till en början: "Dylika försök, som det förslaget innebär, att genom lagstiftning förbjuda den enskilde att misshushålla med sin egendom, har mer än en gång vidtagits, och under långa tider varit ett rådande system. Svårigen kan dock något exempel framvisas, att dessa försök medfört önskad verkan, men väl ofta föranledt vanvård af den egendom man förhindrats att fritt disponera och derföre missaktat". Jag tror, att reservanterne kunna vara lugna för att missaktning af skogen ej blifver följd af förslagens antagande. Vidare säga reservanterne att förslaget "innebär en återgång till ett förderligt ekonomiskt system, en återgång, som, en gång börjad, ingen kan förutse hvart den kommer att leda". Der hafva vi ägget! Reservanterne äro rädda för att flera inskränkingar kunna komma att stadgas. Detta är dock att se spöken på ljusa dagen, ty Norrbottens egendomliga beskaffenhet kan aldrig åberopas såsom skäl för att utsträcka den för detsamma nu föreslagna lagen öfver hela riket, utan den kan möjligen endast komma att antagas för Vesterbotten på grund af dess likartade naturförhållanden. Men, säger reservanterne der-efter "äfven om förslaget vore godt, skulle det ej gillas af oss, emedan det ej gäller hela landet". Detta är det gamla vanliga sättet att begära allt för att vara säker på att ej få något. Vidare säga reservanterne, att, om åsigten att skog till betydlig utsträckning är nödvändig för att hindra klimatets försämring är riktig, så gäller den lika mycket för det sydliga som nordliga Sverige och förslaget borde således omfatta hela landet, men dessutom är ej säkert att majoriteten af Norrbottens befolkning gillar lagförslaget, och skulle den det göra, så är den oförhindrad att utan någon lag hushålla med sina skogar på sätt lagen innehåller, hvadan lagen vore öfverflödig. Resonnerar man på det sättet, så blir t. ex. äfven all lagstiftning för att hindra superioritet öfverflödig, ty gillar befolkningens majoritet ej en sådan lag så är den, enligt reservanternes åsigt, onödig, och gillas den åter, så låter ju majoriteten bli att supa utan att hindras af en lag. Reservanterne anföra jemväl såsom skäl för afslag, att genom förslaget räddas endast en ringa procent virke, men häremot får jag erinra, att förslaget just räddar hvad det afser, nemligen de mindre träden inom Norrbotten.

Jag får yrka bifall till den föredragna punkten.

Herr von Ehrenheim: Då en talare nyss begagnade den utan tvifvel mycket ledsamma omständigheten, att de ledamöter af Kam-

maren, som önskade i förevarande fråga göra anmärkningar, gående ut på att förslaget skulle afslås, förbisägo rätta ögonblicket att framställa sådana anmärkningar, till att deraf draga den slutsats, att Kammarern enhälligt omfattat den grundsats, som uttalas i § 1, kan jag ej underlåta att åtminstone mot en sådan uppfattning nedlägga min protest. Jag hade hoppats, att man i vårt land kommit så långt, att man ej trodde sig böra anlita exportförbud hvarken i den industriella eller ekonomiska lagstiftningen. Jag trodde vidare, att, om man också erkände att den enskilde vore skyldig att underkasta sig de inskränkningar i afseende å nyttjanderätten af den egendom som det allmänna väl kräfde, det dock icke vore lämpligt att sådana inskränkningar vidtagas, som, med bibehållande af full frihet att afverka och förstöra denna egendom, endast inskränkte dispositionsrätten i vissa uppgifna fall, en sådan lagstiftning kan jag för min del aldrig komma att biträda. För min del får jag säga, att jag tror att 1874 års Riksdag redan kan hafva nog af konjunkturlagstiftning. Med konjunkturlagstiftning menar jag den, som med uppoffring af allmänna grundsatser och med afseende å för tillfället uppjagade föreställningar stiftar lagar. En sådan lag är den nu föreliggande. Jag åtminstone anhåller att få till protokollet uttala min förhoppning, att den aldrig måtte få plats i någon svensk författningssamling, och yrkar således afslag å denna paragraf.

Friherre Sprengtporten: För dem, som tagit kännedom om de uttalanden som egt rum från norrländska korporationer och myndigheter, bör det vara klart att, om ej kraftiga åtgärder vidtagas, äfventyras Norrlands framtid. Då man ju ej vill medgifva något exportförbud, vet jag ej att man kan vidtaga någon annan åtgärd än den, som föreslagits uti denna paragraf, som för öfrigt synes mig vara affattad i så mild form som möjligt. Då intresset icke blott för Norrland utan för landet i dess helhet bjuder, att icke genom sköfving af de norrländska skogarne klimatet försämras, kan jag för min del ej finna något skäl, hvarför man skall kalla detta en konjunkturlagstiftning. Jag yrkar således bifall till förevarande paragraf.

Herr Bergman: Att misshushållning med de enskildes skogar i Norrland och särdeles inom de nordligaste länen förefinnes lärar väl ej någon betvifla efter de många uttalanden som derom gjorts. Det är också detta förhållande, som gifvit anledning till att ortens innevånare vid åtskilliga tillfällen uttalat sig om den pågående skogssköfvingen samt framställt förslag om någon åtgärds vidtagande för åstadkommande af en sådan skogsskötsel, att skogarne äfven för framtiden skulle ega bestånd. Ett sådant uttalande har två särskilda gånger egt rum från landstingets sida. Frågan är icke heller ny eller endast för tillfället af intresse, utan väcktes redan för 10 år sedan vid landstinget ett förslag i närmaste öfverensstämmelse med det nu föreliggande, och ett år senare förevar frågan om hushållningssällskapet, som enhälligt anhöll hos Regeringen om vidtagande af någon åtgärd, antingen exportförbud eller åsättande af hög tull.

Förlidet är väcktes frågan åter vid landstinget och dervid uppställdes det förslag som ligger till grund för Utskottets betänkande; landstinget ingick till Kongl. Maj:t med en anhållan att Kongl. Maj:t ville vidtaga de åtgärder, som ansågos erforderliga för vinnande af det önskade målet. Hvad den enskildes rätt att hushålla med skogen vidkommer, så torde det kunna sättas i fråga, huruvida jordegaren verkligen kan hafva rätt att på en gång förstöra ett kapital, som tillkommit genom förfädrens arbete och tillsyn och om icke han i dess ställe borde anses skyldig vidmakthålla det så, att åtminstone något bibehölles åt dem, som en gång skola efterträda honom på jorden.

Man säger att denna lag är en tvångslagstiftning. Må vara att den så är, men den är framkallad af det missbruk som egt rum samt af behovet att skydda skogarne. Vi hafva en sådan tvångslagstiftning äfven för andra ändamål. Så är bränvinslagstiftningen i viss mån en tvångslagstiftning. Lagstiftningen om fiskerierna är äfven en tvångslagstiftning, då den t. ex. tvingar enskilde fiskare att begagna vissa slag af redskap för att de ej i annat skola förstöra småfisk. Jag ber vidare att få påpeka, hurusom, när en enskild person så misshushållar med sin egendom att hans närmaste anhöriga fatta betänkligheter de kunna begära att han sättas under förmyndare; det förefaller mig, som om staten jemväl skulle ega rätt att uppträda såsom förmyndare, då den enskilde förstör en egendom som borde vara till nytta ej blott för honom utan äfven för hans efterkommande. Denna fråga är af så mycket större vikt för de norrländska länen som återväxttiden för skogen der är synnerligen lång. Norrbottens innevanare behöfva sina skogar, ej blott för att uppföra sina boningshus, utan äfven för att kunna vistas i dessa under de långa och kalla vintrarne. Man bygger ej gerna hus af pitprops och sparrar, och man använder ej heller gerna sådan skog till vedbrand; det inser en hvar att det vore misshushållning, utan måste man till sådana ändamål använda skog med kärna. Det är därför af stor vikt för de norrländska länen att ungsbogen skyddas och bevaras, på det att något måtte finnas att tillgå en gång i behovets stund.

Jag ber att få påpeka ytterligare en omständighet. Såsom Herrarne känna, inträffar understundom missväxt i de norrländska länen till följd af frost och andra orsaker. Det har under sådana förhållanden alltid varit bra om jordegaren haft tillfälle att skaffa sig någon inkomst genom skogsafverkning, men förstör man nu ungsbogen, kommer det snart nog att icke vidare finnas någon tillgång på mogen och fullfärdig skog och således icke heller någon hjälp för de af missväxt hemsökta provinserna.

Det har äfven sagts, att man i och för kolning kunde behöfva använda skog af mindre dimensioner än de här föreslagna, men det står ju alltid skogsegaren öppet att låta indela sin skog efter rationela grunder. Med den nu föreslagna lagen åsyftas ju ingenting annat än åstadkommandet af en sådan hushållning att skogen för framtiden bibehålles. Den jord- och skogsegare, som icke vill underkasta sig de föreskrifter, det tvång, den nya lagen innehåller, har ju alltid tillfälle att låta indela sin skog, och då är han fri från tvånget.

Då Riksdagen redan en gång förut beviljat undantagslagstiftning

för en provins, nemligen Gotland, och då uti Kongl. Maj:ts proposition stadgas som vilkor att det landsting, som önskar att få den föreslagna lagen tillämpad inom sitt område, skall ingå med begäran derom, torde det icke vara någon obillighet att begära, att äfven Norrbottens innevånare må få sin begäran bifallen och att den föreslagna lagen måtte antagas.

Då första paragrafen redan blifvit bifallen, torde här vid den andra icke böra tagas i betraktande annat än hvad denna senare paragraf innehåller, och de som nu yrka återremiss torde äfven böra framställa de skäl, på hvilka de göra ett sådant yrkande, äfvensom i hvilket afseende de önska paragrafen ändrad. Utskottet får annars svårt att veta hvad det skall göra annat än att lägga alltsammans till handlingarne. Jag får derföre yrka bifall till denna paragraf.

Herr Almqvist: En talare har såsom skäl för sitt yrkande om afslag på det nu föredragna lagförslaget anfört — att grunden för detsamma endast utgjordes af "*en ögonblicklig tillfällighet*". En sådan uppfattning hos den ärade talaren kan icke förklaras annorledes än såsom en följd af fullkomlig obekantskap med de norrländska förhållandena. Det är sannerligen icke på ett ögonblick, som de förhållanden uppstått hvilka motiverat framläggandet af en lag sådan som denna. Under årtionden hafva förhållandena utvecklat sig derhän att lagen blifvit en nödvändighet. Det är nu nära 25 år sedan jag i Luleå af en person, som var auktor till ett omfattande industriföretag, om det så benämnes, trakterades med noga underrättelse om sättet för träafverkningsindustrien derstädes. En stor del virke togs utan vidare omständigheter från kronans skog; och utan blygsel redogjordes, huruledes det lyckats honom icke en utan flera gånger att genom mutor till tjänstemän, till vittnen och åklagare tillvägbringa sköfling af skog i stor skala. Det är den oloffliga skogsafverkningen som måste hämmas och den loffliga vi böra söka hålla inom tillbörliga gränser, ej blott derför att skogarne sköflas och landet blifver öde, utan än mer derför att folket genom fortgång på den länge beträdda vägen, i grunden demoraliseras. Man borde sannerligen icke vänta, att hinder af alla möjliga slag skulle inom representationen uppställas mot en lag i denna riktning. Länets innevånare inse vigten deraf att något göres, landstingets medlemmar, länets förre höfding och dess nuvarande höfding hafva inför tronen framburit de bekymmer de anförda omständigheterna med skäl framkallat.

Man kanske vill påstå att det också var "*en ögonblicklig tillfällighet*" som beröfvade Island dess skogar. Vi se att de finnas, hvilka icke hafva något emot de närvarande förhållandena och deras fortfaro. Utrotandet af skogsväxten på Island lär allt hafva pågått under en rad af år, och följdén blef att skogarne ej blott äro borta utan ock att landet ej vidare kan producera någon skog. Är det dit man vill bringa äfven våra nordligaste trakter?

Man säger att människorna i Norrland måtte väl vara lika med människorna på andra ställen i vårt land och deducerar sig deraf till den slutsats att någon särskild lagstiftning för Norrbotten icke behöfves; men det är icke nog, mine Herrar, att människorna der äro

lika svaga för penningen som annorstädes; naturförhållandena äro der så väsendtligen olika. Man kan icke jemföra Norrbotten och vissa delar af Vesterbotten med öfriga delar af Sverige; detta är en sanning som ej låter bortresonnera sig med några vackra fraser.

Det är ej nog dermed, att ännu i Norrland finnes någon skog. Man måste bemärka att tillgången årligen förminskas, att den närvarande generationen borttager det grundkapital, som sekler bildat i Norrlands skogar, samt utan afseende på framtidens behof och landets fördel afverkar undermålig skog i mängd, men icke gör något för skogens skydd och återväxt. Hvar och en som något mera genomrest dessa landsträckor, måste erkänna dessa fakta. Jag kan tillägga en i tjensten nyligen vunnen bekräftelse på den mindre skogstillgången i vissa delar af Norrbotten. Anbud på ved i Norrbotten detta år upptogo omkring dubbelt högre pris än de inom Kalmar län afgifna.

Då nu representanterne för de trakter, hvilkas intressen äro i fråga, äfvensom de myndigheter, hvilka hafva att bevaka dessa intressen, uttalat sig för en lag sådan som den nu föreslagna, men å andra sidan personer, som ej kunna vara annat än till en viss grad främmande för hithörande förhållanden på skäl, som på sin höjd låta bra, påstå att en sådan lag är öfverflödigt, kan jag för min del ej annat än sluta mig till de förstnämnde och instämma i deras yrkande om bifall på den nu föredragna paragrafen.

Öfverläggningen uppsköts härefter till eftermiddagens sammanträde.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets memorial N:o 100, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående ordalydelsen af en paragraf i Riksgälds-kontorets blifvande reglemente; samt

Lag-Utskottets memorial N:o 46, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Utskottets utlåtande N:o 33, rörande väckt motion om ändring i 23 § af Kongl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862.

Justerades fyra protokollsutdrag för detta sammanträde; hvar efter Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Tisdagen den 19 Maj 1874.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för sammanträdet å f. m. och protokollet för den 9 dennes e. m.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 74, angående ändring i gällande stadganden om val till klockare, orgelnist och folkskolelärare; samt

N:o 75, angående upphörande af klockares brefbäringsskyldighet.

Upplästes och godkändes Bevillnings-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 76, angående förändringar i vilkoren för tillverkning och försäljning af bränvin.

Fortsattes föredragningen af Särskilda Utskottets utlåtande N:o 11.

4:de punkten.

§ 2.

Herr Odelberg: Jag kan icke neka, att jag med en viss förundran åhört diskussionen under förmiddagen, då, sedan första paragrafen af lagförslaget, hvilken afhandlar sjelfva principfrågan, redan blifvit antagen och den följande paragrafen föredragen, åtskilliga

talare, i stället för att hålla sig vid denna, vändt sig med sina anmärkningar mot den 1:sta §:n. Jag hade dock icke ämnat begära ordet, om icke en högt ärad ledamot på upplandsbanken, min värderade granne, yttrat sig med en viss bitterhet mot detta lagförslag och förklarar, att han önskade att aldrig få se det i en svensk författningssamling. Jag vågar denna gången vara af en alldeles motsatt åsigt och finner mig af dessa hans ord manad att uttala min från hans helt och hållet afvikande mening. Det har nemligen varit mig en sann tillfredsställelse att finna, huru, i en sådan fråga som denna, hvilken så nära berör det här i landet, jag må säga olyckligtvis, förherrskande frihandelsintresset, Utskottet, eller åtminstone dess flertal icke tvekat att uttala den åsigten, att åtminstone icke allt borde lemnas vind för våg åt den enskilda omtanken, utan att ett undantag måste göras för skogen, så vida man vill bevara denna. Om skogens betydelse för vårt land, så i klimatiskt som ekonomiskt hänseende, har redan blifvit så mycket taladt och skrifvet, att det väl kan antagas, att hvar och en gjort sig fullt reda därför, och det torde äfven vara en konstaterad sanning, att de nordliga delarne af vårt land icke ens kunna bebos, om skogen der blir sköfjad. Att skogsförödelserna nu fortgår der med all fart, det vitsordas icke blott af den utaf Kongl. Maj:t tillsatta skogskomité, som afgaf sitt betänkande 1870, utan äfven af landstingen, af Konungens Befallningshafvande, af krono- och jägeribetjening, af hushållningssällskapen och af enskilda personer på orten, med ett ord, af alla, som icke äro på ett eller annat sätt intresserade i det stora förödelseverket, och då förhållandet är sådant, kan jag icke annat än hembära min tacksamhet åt Utskottet, som genom den nu framlagda lagen för skogshushållningen i Norrbotten gjort åtminstone ett försök att afvända den, icke blott för nämnda landsdel, utan för hela landet hotande faran.

Jag får för min del på det varmaste tillstyrka bifall till Utskottets förslag.

Herr von Ehrenheim: Jag och de med mig lika tänkande, som här yttrat sig, hafva redan erkänt, att vi låtit öfverraska oss vid föredragningen af den 1:sta §:n, och mera kunna vi icke göra. Det var ett fel, som naturligtvis står för vår räkning, och vi måste finna oss uti, att vår ställning derigenom blifvit mycket sämre; men jag kan derföre icke tro, att det är vår skyldighet att låta en lag i sin helhet passera, som strider emot vår öfvertygelse om det rätta och nyttiga, endast för det att vi i första ögonblicket, då det rätteligen borde hafva skett, underlåtit att deremot protestera.

Jag begärde ordet hufvudsakligen, för att bemöta en talare på förmiddagen, som vände sig särskildt mot mig och hemställde om icke den norrländska skogsfrågan var alltför gammal och alltför länge varit föremål för öfverläggning, för att man skulle kunna säga, att det vore någonting tillfälligt, som föranledt det nu framlagda lagförslaget. Jag vet mycket väl, att frågan om den norrländska skogsköflingen är ganska gammal; jag vet äfven att den af Kongl. Maj:t tillsatta skogskomitén afgifvit ett förslag, närbeslägtadt med det nu föreliggande. Men detta förslag har likväl legat i flera år, utan att

statsmakterna gjort något dervid, till dess förledet är Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och landstinget i Norrbottens län inkommo med sina framställningar. Nu vill jag för min del tillägga både den provinsiella representationen och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande allt möjligt vitsord och all möjlig vigt; men jag kan icke gå så långt, att jag skulle vilja anse deras framställningar utgöra ett giltigt skäl för Riksdagen att afvika från den riktning, i hvilken den ekonomiska lagstiftningen hittills oafbrutet fortgått. Jag kan i det hänseendet icke undgå att påminna mig och icke underlåta att erinra Kammaren, huru ofta man af friheten inom det ekonomiska området förespått de sorgligaste följder. Jag kan icke underlåta att i Kammarens minne återkalla, att det icke var särdeles länge sedan den stora jordbruksindustrien ansåg för sin tillvaro nästan alldeles oundgängligt att återfå åtminstone vissa skyddstullar, om hvilka man sedermera icke på många år hört talas. Jag påminner mig vidare, att, när exporttullen på vårt tackjern borttogs, jernförädlingen ansågs i högsta grad hotad, och ändock veta vi alla huru ofantligt den sedermera utvecklats sig. Jag erinrar mig också flera speciella tilldragelser, såsom då i början af Konung Oscar den 1:stes regering fråga var att försälja Gellivara-verken till ett utländskt bolag, huruledes då deputerade från en af våra förnämsta korporationer uppvaktade Konungen med ifriga böner, att han icke till jernförädlingens förderf måtte sätta dessa verk i utländska händer; de såldes sedermera till ett inländskt bolag, som derpå öfverlät dem till ett utländskt, med hvilka följder för jernhandteringen och för bolaget är för alla väl bekant. Under ett af de svåra missväxtåren 1867 och 1868, då jag hade den äran att vara ledamot af Konungens råd, inkommo till Regeringen ganska varma framställningar om förbud mot bränvinsbränningen antingen i dess helhet eller partielt för vissa orter, men Regeringen ville icke lyssna till dessa framställningar, emedan Regeringen icke trodde sig gagna genom ett afbrott i de allmänna lagarne för den ekonomiska hushållningen. Näväl, det hördes sedermera icke något af; dessa år fortgingo, utan tvifvel med stora bekymmer för många, men sannolikt skulle dessa bekymmer varit ännu större, om betydande förändringar blifvit vidtagna i den ekonomiska lagstiftningen. Under sådana förhållanden, kan jag icke för min del hysa något förtroende för en i mina ögon så våldsamt åtgärd, som att sätta en hel provins i ett slags belägringstillstånd i afseende å en af dess industrigrenar. Jag får också säga, att mitt förtroende för denna åtgärd icke ökats, då jag ser, huru åtskilliga ledamöter af Utskottet, hvilka varit med om att gilla den här framlagda lagen för Norrbotten, undanbedt sig den för Vesterbotten och det ofriga Norrland, och huruledes en man häruti förenat sig, som representerar ett af dessa Norrländska län, som der är Konungens Befallningshafvande, och som således sannolikt vill för sitt län undandraga sig välsignelsen af denna lagstiftning. Samme talare från förmiddagsdiskussionen erinrade i liffiga färger om den skogsförödelse, som vore en följd af åverkningarne i de nordliga trakterna, om den demoralisation, som deraf framkallades, och om det mutsystem, hvartill dessa åverkningar ledde. Är det nu så, att det verkligen är skogsåverkan, som är orsaken till dessa olyckor, så

lär väl icke de kunna genom dessa åtgärder, som blifvit här föreslagna, så särdeles motverkas, om den också i viss mån deraf kan motarbetas. Men, såsom vi alla veta, hafva vi helt nyss vidtagit en ganska kraftig åtgärd mot åverkan, förestafvad åtminstone i första rummet af de norrländska behofven, då vi nemligen beslutat att åverkan skall såsom stöld anses. Man har åtminstone förespeglat oss de lyckligaste följder af denna lagstiftning; man har sagt oss, att derigenom en af de hufvudsakligaste anledningarne till de omätliga skogsafverkningarne i Norrland skulle undanrödjas, eller den, att då någon sålde sin skogslott till afverkning, nödgades äfven grannarne sälja sina skogslotter, emedan de eljest öfversvämmades af åverkare, såsom af Egyptiska gräshoppor. Kunna vi då icke afvakta hvad en sådan lagstiftning kan komma att uträtta, och kan det väl vara skäl, att till en moraliskt verkande åtgärd lägga en tvångsåtgärd? För min del kan jag icke säga annat, än att jag tror att den lagstiftning, man här vill göra gällande, svårigen kommer att af Norrbottens läns innevånare i allmänhet, om ock af dess landsting, med belåtenhet mottagas. En sådan från allmänna grunder afvikande lagstiftning, som icke mottages med belåtenhet, den kommer att blifva föremål för de allvarsammaste försök att eludera densamma; lagöfverträdelserna blifva mångtaliga, kontrollen försvåras och aktningen för lagen minskas. Jag kan icke annat än vidhålla mitt yrkande om afslag.

Herr Rydqvist: Då Kammaren redan på förmiddagen utan diskussion godkänt 1:sta §:n i det nu föreliggande lagförslaget, och denna paragraf innehåller de grundsatser, på hvilka hela lagförslaget blifvit byggt, så kunde man efter min föreställning hafva skäl att förmoda, att de yttranden, som sedermera afgifvits så väl på förmiddagen som nu senast af den siste talaren, och som vända sig just mot dessa grundsatser, dessa principer, icke tjena till något, om nemligen Kammaren vill vara konsekvent och vidhålla det beslut, som Kammaren redan fattat. Emellertid synes man ej vilja så omfatta saken, utan man fortsätter att teoretisera, sannolikt för att dymedelst förbereda sig möjligheten att upprifva det i förmiddags fattade beslut. Jag åtminstone kan ej inse, att det kan ligga någon annan mening i ett sådant sätt att gå till väga. Hvad då angår den af desse talare försvarede teorin, som hvilar — jag säger det öppet — på den flacka liberalismens grundsatser, att statsmakterna icke skola det ringaste befatta sig med industrien, så ber jag till en början få nämna, att från denna så kallade frihandelsgrundsats förekomma just i dess moderland och inom sjelfva Manchesterskolan ganska lysande undantag. Man har nemligen der kommit under fund med, att det märkvärdiga kunde inträffa, att, om man aldrig någonsin och vid något tillfälle gjorde exceptioner från nyssnämnda grundsats, sjelfva det stora Englands intressen möjligen kunde komma att sättas på spel. Sådane, sedan långliga tider erkände och mycket framstående förkämpar för frihandelsgrundsatserna som *Times* och *Economist* hafva sålunda icke dragit i betänkande att säga, att, om England inom en viss tidpunkt hade att motse uttömmandet af sina kolgrufvor, funnes ingen annan åtgärd att vidtaga än att i tid förbjuda kolutförsel. Jag

har nämnt detta såsom ett exempel för att visa, till hvilka resultat man i praktiskt hänseende kommer, fastän man oinskränkt, nemligen i teorin, hyllar frihandelsgrundsatserna. Ett annat förhållande, som i England i hög grad utbildat sig och som är en bestämd följd af dessa samma grundsatser, är den oinskränkta friheten för arbetarne att associera sig, att bilda *union-trades* och göra *striker*, en sak, som dock icke riktigt öfverensstämmer med Manchesterskolans åsigt; ty enligt dessa böra nog patronerne få tillgodonjuta frihandelssystemets välsignelser, utan alla inskränkningar, men att arbetarne och de lägre klasserna skulle draga ut konsekvenserna deraf, att de skulle få bilda föreningar och sammanrota sig för att kunna tilltvinga sig snart sagt hvilka dagsverkspris som helst, det har vållat Manchesterskolan särdeles mycket bekymmer. Men har man en gång slagit in på den banan, så måste man, om man vill vara konsekvent, gå så långt vägen räcker. Ty till dessa principer, sedda i stort, till detta system af fullständig frihet, der man icke vill höra talas om, att lagstiftningen det ringaste blandar sig i folkets görande och låtande, hör tydligen frihet i alla möjliga hänseenden, således till exempel äfven fullständig bankfrihet, det vill säga att hvar och en skall hafva rättighet att utgifva sedlar samt mottaga depositioner etc. utan någon kontroll från statens sida; vidare utan tvifvel också full skogssköflingsfrihet, frihet således att hugga ned skogarne ända tills ingenting af dem, utom stubbarne, finnes kvar — de som sköfva dem och förtjena millioner derpå, de stoppa naturligtvis förtjensten i fickan, men att landet lider derpå, det bekymrar dem icke det minsta och icke heller den styrelse, som hyllar sådana åsigtter. Den, som nu senast drefs till att draga ut systemets konsekvenser i åtskilliga riktningar, men som också i politiskt hänseende stupade derpå — ty han blef icke omvald till parlamentet — det var den ryktbare *Stuart Mill*; han fördes af dessa principer till att yrka de mest absurda satsen. Och vill man teoretiskt och filosofiskt draga ut dessa principer till sin spets, vill man vara fullt konsekvent i den grundsatsen, att staten alldeles icke skall bekymra sig om individernas enskilda företaganden, äfven om man också bestämdt kan förutse, att hela landet förr eller senare skall förstöras derigenom, då kommer man också så småningom derhän, att det ej finnes ett enda område, der ej oinskränkt frihet bör råda, då ledes man steg för steg så långt, att man icke blott påyrkar att fullständig religionsfrihet skall proklameras, utan äfven finner ingenting betänkligt i den omständigheten, om största delen af nationen komme att bestå af ateister; vidare måste man konsekvent yrka på, att båda könen, utan afseende på ålder eller andra kvalifikationer, erhålla precis samma ställning i politiskt och kommunalt hänseende, ja! slutligen är det med samma grundsatser fullkomligt öfverensstämmande, att äfven tillåta mormonism och månggifte.

Jag för min del, som bekänner mig till konservativa grundsatser, hyser deremot den öfvertygelsen, att det är icke blott statens rätt, utan äfven dess pligt att träda emellan vid mångfaldiga tillfällen och säga till de enskilde medborgarne: "här är gränsen för eder frihet; gån I derutöfver, är det själfsväld." Staten har efter min åsigt att tillse det stora allmännas välfärd; hvad som uppenbart strider der-

emot, bör den enskilde icke få företaga; de i detta hänseende gifna föreskrifterna måste han underkasta sig och icke ledara. I vår svenska lagstiftning få vi ju ock tidt och ofta höra just denna grundsats uttalas; angående detaljerna kan man i det ena eller andra fallet vara mera eller mindre oense, men sjelfva principen brukar dock icke bestridas. Det är icke många dagar sedan det i denna Kammare ifrigt diskuterades, huruvida man under de eller de vilkoren skulle hafva rättighet att försälja öl och porter. I detta hänseende anser man således att statsmakterna böra hafva rättighet att lagstifta. Men då det är fråga om en stor provins' hela framtid, då i detta hänseende allt hvad upplyst och klokt och opartiskt folk heter både i provinsen och utom densamma med en mun förklara, att, om den skogssköfving, som i Norrbotten pågår och just nu pågår med den allra hiskligaste fart, får fortfara ännu någon tid, så blifver detta landskap helt enkelt obeboeligt; vid ett sådant tillfälle skulle staten icke få med sin lagstiftning ingripa hämmande och återhållande, utan man borde inskränka sig, såsom den siste talaren yttrade, till att afvakta den tid, då den nya författning, som ännu icke sett dagsljuset, om att åverkan skall straffas såsom stöld, hunnit att göra de goda verkningar, som man tror sig kunna af densamma förvänta. Men först och främst skulle det gå åt en temligen lång tid, innan man kunde anse sig hafva vunnit någon erfarenhet i den vägen; och vidare, äfven om den nämnda författningen verkade allt det goda den kunde, så lär man väl icke kunna påstå, att det onda derigenom vore afhjelpat. Ty det är icke blott genom oloflig åverkan, som skogssköfvingen åstadkommes; utan skogen förödes ännu mera genom skogsegarne sjelfve eller deras rättsinnehafvare. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på ett yttrande af en ärad talare på förmiddagen, och särskildt skulle jag önska, att någon af reservanterne ville upptaga till besvarande hvad han sade, att nemligen i Norrland folket icke skulle kunna existera, om det icke funnes, ej blott för boningshusen, utan äfven för kreaturens inhysande, tillräckligt solidt och tjockt timmer. I ett landskap, der man allt emellanåt har 30—40 graders kyla, der det stundom händer, att qvicksilfret i termometern fryser, der är det klart, att man icke kan bo i lika beskaffade byggnader som i mellersta Sverige och i Skåne. Det går der icke an, att der, såsom här i Upland, nöja sig med hus, som äro bygda af tretums och entums virke, så vida man icke vill utsätta sig för att frysa ihjäl under vintern. Jag skulle önska, att en upplysning om sådana fakta upptoges till besvarande utaf de ledamöter af Kammarerna, som anse att ingenting behöfver i det nu föreliggande ämnet göras för Norrbotten. Det torde icke vara svårt att föreställa sig, att, om en sådan skogssköfving som den nuvarande får ohejdad fortgå, den tid skall komma, — och sannolikt skulle det icke draga ut tio år innan dess, — då det icke funnes för penningar att köpa 8—10-tums virke i hela Norrbotten. Jag vill fråga, huru man då tänker bära sig åt. Om något sådant skulle inträffa, så vore det ju detsamma, som att Norrbotten inom en icke så aflägsen tid blefve alldeles obeboeligt. Jag tror icke, att Första Kammarerna nu, då ett lagförslag blifvit framlagdt, afsedt att förekomma en sådan riksolycka, bör taga på sitt ansvar att, efter det 1:sta §:n redan blifvit bifallen,

försöka rycka sönder lagen, så att det icke blifver något utaf, och således lemna alldeles utan afseende den enstämmiga klagan, som man från skilda håll får höra uttalas öfver ställningen i Norrbotten i detta hänseende, en klagan, som är stödd på verkliga fakta.

Man har här äfven talat om det oriktiga i att stifta undantagslagar. Mig förefaller det, att, om en så beskaffad ekonomisk lagstiftning som den rörande skogsväsendet, hvilken alltid är i många hänseenden kinkig och svår att etablera, skall kunna göras sådan den bör och måste vara för att motsvara sitt ändamål, så är det nödvändigt, att den göres olika för olika orter inom ett så vidsträckt land som Sverige, eller med andra ord, samma skogslag kan omöjligen vara lämplig på en gång för Nerike och Skåne samt för Norr- och Westerbotten. Nöden har ingen lag. Då man kommit så långt, att man bestämdt ser, att hela Norrlands framtid står på spel att i grund och botten förstöras, så måste tiden vara inne att företaga kraftiga åtgärder att förebygga en sådan olycka. Jag vill härtill lägga, att det är så mycket mera skäl att icke i detta fall hysa betänkligheter för att stifta en undantagslag, som den lagstiftande makten redan beträdd denna bana, då den utfärdat en särskild skogslag för Gotland, hvilken lag, med de modifikationer som nu deruti önskas, Gotland alldeles icke vill mista, utan tvärtom anser vara af mycket gagn.

Ehuru det icke egentligen hör till ämnet, så anser jag mig dock böra till besvarande upptaga ett yttrande, som den ärade talaren på upplandsbänken nyss fällde. Han påminde nemligen om, huruledes, när exporttullen på tackjern borttogs, jernförädlingen ansågs i högsta grad hotad, men huru den det oaktadt sedermera i ofantlig grad utvecklat sig. Dervid vill jag blott anmärka, att så beskaffade åtgärder kunna icke alltid bedömas efter några få år, icke ens efter ett och annat decennium. Ty det kan vara mångfaldiga förhållanden, som göra, att de för landet skadliga följderna af dylika åtgärder icke på ganska lång tid framträda. Jag tror dock för min del, efter allt hvad jag kan finna, — ehuru jag hoppas och önskar, att jag icke måtte blifva sannspådd, — att den tidpunkten icke är så långt aflägsen, då man skulle önska, att den tullfria exporten af jernmalm och tackjern icke hade blifvit medgifven. Det är min skilda åsigt om den saken.

Jag slutar mitt anförande med att upprepa de ord, som jag yttrade i början af detsamma, att, då Kammaren redan bifallit 1:sta §:n, hvilken innehåller hufvudgrundsatserna i Utskottets förslag, så kan man väl, om man vill det minsta hålla på konsekvensen, icke afslå den andra. Första paragrafen börjar med följande ord: "Barrträd, som, efter hvad här nedan i § 2 sägs, är att anse såsom undermåligt, må icke, i form af rundt, biladt eller sågadt virke, till in- eller utländsk ort skeppas eller i fartyg inlastas" etc.; och då 2:dra §:n innehåller de nödiga bestämmelserna i afseende på mått och dimensioner, som, efter hvad jag nu uppläst, i 1:sta §:n påsyftas, så vore det ett nonsens och ett gyckelspel, om man nu afsloge denna 2:dra § efter att hafva antagit den 1:sta. Denna sistnämnda skulle i så fall blifva utan egentlig mening; ty man kunde då icke veta hvad som skulle förstås med undermåligt virke, man kunde ju dertill taga ett helt annat mått än det af Utskottet afsedda. Då jag icke kan tro, att Första Kammaren

vill inlåta sig på ett dylikt gyckelspel, så kan jag icke finna annat än att Kammaren, i och med sitt bifall till 1:sta §:n, äfven har lemnat godkännande till de två första momenten af 2:dra §:n, hvilka lyda:

Mom. 1. "Såsom undermåligt anses träd, som afverkad ej håller i genomskärning minst 7 decimaltum på ett afstånd af 16 fot från storändan. Vid sagda mått får ej barken inberäknas;" och

Mom. 2. "Af träd, som lemnar mer än en sågstock, må trädets öfre del, eller toppstocken, ej hänföras till undermåligt virke och såsom sådant tagas i beslag, der det tydligen visar sig eller ådagaläggas, att det virke är taget af träd, som ej är undermåligt, eller af träd, som är med vederbörligt tillstånd för skeppning eller sågning afverkad."

Jag får således, på de grunder jag nu andragit, för min del yrka bifall till hela 2:dra §:n oförändrad.

Herr Asplund: Jag har blifvit uppkallad af talaren på uplandsbänken, som för sitt motstånd mot det förevarande lagförslaget sökt ett temligen bräckligt stöd i den omständigheten, att jag finnes antecknad såsom reservant mot Utskottets hemställan i sista punkten af betänkandet. Såsom Herrarne finna, innefattar denna hemställan ett förslag om en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran att Kongl. Maj:t måtte förklara den s. k. Norrlandslagen gällande äfven för ett eller flera landstingsområden utom Norrbotten, då vederbörande landsting derom göra framställning. Nu har den nämnde talaren trots, att jag reserverat mig mot denna hemställan i samma syfte, som några andra vid samma punkt antecknade reservanter, eller derföre att jag velat hafva den utsträckta tillämpningen af Norrlandslagen inskränkt till Vesterbottens län och följaktligen velat derifrån fritaga så väl det län, hvilket jag representerar, som öfriga norrländska orter utom Norr- och Vesterbotten. Hade talaren använt sin vanliga skarp-sinnighet, skulle han utan tvifvel hafva uppmärksammat, att jag, såsom reservant, icke är ställd i samma linie med någon af de öfriga reservanterne, utan är alldeles fristående, och, ehuru jag hade tänkt att jag icke skulle förrän under behandlingen af den sista punkten behöfva förklara, hvarifrån min skiljaktighet härledde sig, torde jag nu böra göra det, för att betaga talaren det stöd för sin åsigt, han velat finna i min reservation. Jag ber då att få nämna, att jag reserverat mig derföre, att jag förgäfves sökte inom Utskottet genomdrifva den meningen, att den lag, som Kammaren på förmiddagen antagit, skulle blifva gällande endast för de landstingsområden inom mellersta och södra delarne af riket, hvilkas landsting derom gjorde framställning, under det att deremot den lag, som nu är under diskussion, skulle blifva gällande för de norrländska länen, i den mån framställning derom skedde, och att således de båda lagarne skulle erhålla en fullkomlig likställighet, hvar inom sin landsdel, den förra i mellersta och södra delarne af Sverige, för hvilkas förhållanden den syntes företrädesvis lämpad, och den senare i Norrland, för hvilken landsdel denna lag efter min tanke skulle vara mera passande. Jag har icke kunnat finna det kuseqvent, att man först antager en lag att gälla för hela riket, med undantag af Norrbotten, för hvilket län

en särskild lag stiftas, men sedan lemnar de öfriga Norrlandska länen valfrihet mellan de båda lagarne. Tvärtom har det synt mig, att en bestämd gräns borde uppdragas mellan områdena för hvardera lagens verksamhet, och jag har ansett, att denna gränslinie lämpligen borde kunna dragas mellan Norrland, å ena sidan, och det öfriga riket å den andra. Då denna åsigt icke vann understöd inom Utskottet, har jag icke trott mig böra hålla på den, och icke heller funnit nödigt att i reservationen utveckla min mening, hvilket hos talaren på uplandsbänken föranledt denna förvillelse om min ställning till frågan, som jag nu hoppas vara undanröjd.

Då jag nu emellertid erhållit ordet och af den senaste diskussionen finner, att åtskilliga af Kammarens ledamöter, caktadt Kammaren på förmiddagen godkänt den första paragrafen af den föreliggande lagen, nu icke vilja stå vid detta godkännande, nödgas jag att i någon mån frångå den formela position, hvarpå jag ställde mig under förmiddagen och något gå in på sjelfva saken, allra helst som det har synt mig, att åtskilliga här fällda omdömen om den ifrågasvarande lagen, grunda sig på en förvillelse, som framkallat en diskussion snart sagdt i tullagstiftning och alldeles främmande för ämnet. En talare, hvars motstånd äfven på eftermiddagen framkallat någon sensation, har stödt sig derpå att Utskottet här skulle föreslagit en prohibitistisk tullagstiftning, och af samma skäl har Utskottet också från prohibitister och protektionister fått emottaga tacksägelse, hvilka åtminstone jag för min del alls icke vill taga åt mig. Jag behöfver här icke redogöra för huruvida jag är protektionist eller icke; ty det är icke fråga om det ena eller andra i det nu framlagda lagförslaget. Den talare, som jag här vänder mig emot, har ganska riktigt påpekat, huru den ekonomiska lagstiftningen många gånger påkallat vexlingar, för att bereda skydd åt någon industri. Men är det väl en industri, som vi här gifva skydd? Nej, det är något långt mera; det är skogen, som detta lagförslag, icke blott till gagn för en viss ort, utan till hela landets bästa, afser att skydda. Om det också är sannt, att ändamålet med exportförbud i allmänhet är att bereda skydd åt någon industri, så är dock det exportförbud, som här ifrågasättes, icke ett sådant förbud i vanlig tullmening; ty det åsyftar icke att skydda en industri, utan tvärtom att förqväfva en industri, som gått för långt, skogsafverkningen. Och, för att vinna detta mål, har man stadgat förbud för afverkning af träd under vissa dimensioner, utöfver hvad som erfordras för byggnader och husbehof. Detta förbud träffar då ytterst skogsafverkningen, och icke, såsom man velat säga, rättigheten att på fördelaktigaste sätt använda det redan afverkade virket; det är således ett förbud, icke mot sjelfva virkeshandeln, utan mot afverkningen. Men, för att kontrollera att öfverafverkning icke eger rum, har man icke kunnat utfinna någon annan utväg, än att stadga beslagsrätt, när virke anträffas under sådana förhållanden, att afverkningsrätten är att anse öfverträdd. Jag kan icke annat än att finna denna distinktion fullt hållbar. Man förbjuder afverkning utöfver en viss gräns; men för att kontrollera att denna gräns icke öfverskrides, stadgar man äfven förbud mot att det öfverafverkade virket må från orten

orten afskeppas. Förhållandena inom Norrland göra, att man kan stanna vid ett förbud mot afskeppning och icke behöfver uppställa förbud äfven mot verkets utförande på annat sätt. För att emellertid i lagtexten undvika det ganska sväfvande uttrycket "ort", har kontrollen blifvit förlagd hufvudsakligen till lastageplatserna och, då man icke velat helt och hållet förbjuda försågning, ehuru man ansett den icke böra ega rum till afsalu, äfven till sågverken; men detta är alls icke någon tullagstiftning. Således böra icke de Kammarens ledamöter, som i allmänhet äro för en frisinnad tullagstiftning, kunna i detta förslag finna något, som afskräcker dem, och jag får för min del säga, att, hade förslaget gått i riktningen af en prohibitistisk tullagstiftning, då skulle jag icke velat biträda detsamma. Om det åter innefattar en prohibitistisk skogslagstiftning, så torde det väl få medgifvas, att det finnes skäl att slå in på den vägen. Det gäller här icke en ekonomisk lagstiftning i vanlig mening, utan det gäller att på lagstiftningens väg ingripa reglerande i den misshushållning, som, så att säga, bedrivs med naturens ekonomi. Det är något långt mer än statens ekonomi, och man måste omsorgsfullt tillse, att icke naturens ekonomi förstöres; ty derigenom uppkomme vådor för landet, vida mer betydande, än genom hvilket som helst direkt ingrepp i statens ekonomi.

Man har ifrågasatt, med hvad belåtenhet, denna lag skulle mottagas af Norrbotten. Jag frågar i min ordning, med hvad belåtenhet denna provins skulle emottaga underrättelsen, att, derest en undantagslag ansåges för provinsen nödig, den icke hade annat val än att taga den lag, som vi på förmiddagen antogo. Jag tror icke, att den lagen skulle kunna vara till något gagn för de nordligare delarne af landet. Förhållandet är nemligen, att, om större trakter der sköflas så, att blott små plantor stå kvar, så är det, efter hvad sakkunnige personer försäkrat mig, till följd af snötrycket och den starka kylan omöjligt för dessa små plantor att växa upp till stora träd, eller att utveckla sig till annat än små, knutiga buskträd med en tynande växtlighet. Man måste följaktligen bevara ungsbogen af en viss storlek, så vida icke skogens framtida bestånd skall blifva helt och hållet tillintetgjordt. Då nu vederbörande landsting, som väl torde få antagas känna befolkningens tänkesätt i frågan långt bättre än någon af oss, uttalat sig för en lag, till sina väsendtliga delar lika beskaffad med den här af Utskottet framlagda, vet jag icke, hvarföre man skulle betvifla att den sistnämnda lagen skulle med belåtenhet emottagas, och, då dertill kommer att denna lag är så nödig, om något skydd för skogen skall kunna åstadkommas, vågar jag för min del anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Mörner, Carl Göran: Skogens innevånare, hjerpar, tjädrar, harar och räfvar kan man fridlysa vissa tider på året; det är alls icke farligt, utan tvärtom mycket tjenligt, och till och med, om det är fråga om någon utifrån importerad djursort, hvaraf i landet blott finnas några få, ynkliga par, spar man icke på restriktiva påbud. Men då det gäller att skydda sjeifva skogen och människorna, som bo der, då vill man ej göra någonting. Vigtigare än människorna äro

hararne, och räfvarne till och med. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande paragrafen, dels återremiss deraf och dels afslag derå, framställde Herr Grefven och Talmanen först proposition på bifall till paragrafen, hvarvid svarades många ja, blandade med nej, sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många nej jemte några ja, och slutligen proposition på afslag å paragrafen, hvilken proposition besvarades med många nej, blandade med ja; hvaruppå och efter det proposition på bifall till paragrafen förnyats samt med många ja, blandade med nej, besvarats, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Sedan Kammaren, uppå Herr Grefven och Talmannens framställning, såsom kontraposition vid voteringen antagit afslag å paragrafen, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller § 2 af Särskilda Utskottets i fjerde punkten af Utåtåndet N:o 11 framställda förordningsförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås paragrafen.

Omröstningens företogs och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—35.

Nej—23.

§ 3.

Herr Häggström: Mot denna paragraf har jag en liten anmärkning att göra. Utskottet har här föreslagit, att tillsynen öfver skogen skulle i allmänhet öfverlemnas åt revierförvaltarna. Jag ber att deremot få invända, att statens tjenstemän för vården af kronans skogar oftast hafva så mycket att göra, att de helt och hållet böra egna sig deråt, hvarföre jag skulle önska, att den här ifrågavarande tillsynen öfverlemnades åt andra än statens skogstjenstemän, samt att således det föredragna momentet underkastades den lilla förändring att i stället för *revierförvaltare* insattes ordet *skogstjensteman*.

Herr Asplund: Om Kongl. Maj:t skulle finna en så obetydlig jemkning, som den Herr Häggström föreslagit, nödig, så föreställer

jag mig, att densamma då kan vidtagas, utan att man nu behöfver rubba paragrafen sådan den är af Utskottet uppställd, hvarföre jag vågar anhålla om bifall till densamma oförändrad.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till paragrafen oförändrad och dels densammas antagande med utbyte af ordet *revierförvaltare* emot ordet *skogstjensteman*; framställdes proposition på bifall till paragrafen utan ändring och besvarades med ja.

§ 4.

Bifölls.

§ 5.

Herr Häggström: Då Norrbottens läns landsting begärt att utan kostnad för sig eller för länets innevånare få öfverlemna värden om de enskilda skogarne åt statens tjenstemän, så anser jag, att den kostnad, som, enligt Utskottets förslag i denna paragraf, skulle drabba skogsegarne för hvarje förrättning de begärde för utsyning af undermåligt virke, bör bestridas af staten, och anhåller derföre om afslag å denna paragraf.

Herr Asplund: Det är mycket sannt, såsom den siste talaren nämnde, att Norrbottens läns landsting hade uppgjort denna paragraf så, att ingen kostnad skulle drabba skogsegaren, men Särskilda Utskottet har dock funnit nödigt att föreslå en ringa afgift, emedan man eljest kan befara, att skogstjenstemännen blefve öfverlupne med ansökningar om utstämpling af undermåligt virke. Sannolikt kommer ej den lilla kostnaden att tynga mycket i vågskålen, ehuru jag gerna medgifver att, då staten underkastar den enskilde skogsegaren så stora inskränkningar i hans eganderätt, som här äro i fråga, det kan synas billigt, att det allmänna borde betala de häraf härflytande kostnaderna. Såsom jag förut nämnt, måste man dock på något sätt söka hindra att ej åtminstone i början statens tjenstemän onödigtvis besvåras, kanske ofta endast af illvilja. Jag tror derföre, att den gjorda ändringen uti det ursprungliga förslaget varit nödvändig och yrkar bifall till detsamma.

Häri instämde Herr *Reuterswärd*.

Herr Häggström: Jag ber att få anmärka, att den här i fråga varande kostnaden icke är så ringa, som den siste ärade talaren ville låta förstå. Det säges att skogsegaren skall för hvarje förrättning betala förrättningsmannen 5 kronor. Om nu denne, som kan utföra många förrättningar på dagen, ej vill göra mer än en, så drabbar en kostnad af 5 till 7 kronor jordegaren för hvarje förrättning, som endast består uti utstämpling af några få undermåliga träd, som kanske äro nödvändiga att borttagas för skogens bättre tillväxt.

Jag anhåller fortfarande om afslag.

Herr Asplund: Om det någon gång skulle inträffa, att en jägeritjänsteman sökte öka jordegarens kostnader derigenom, att han icke ställde förrättningarna på sätt som sig borde, så finnes tillräckligt korrektiv deremot, hvarföre jag icke heller anser denna anmärkning böra lägga hinder i vägen för paragrafens antagande, utan yrkar jag fortfarande bifall till densamma.

Herr Rydqvist: Jag har ingenting att tillägga till det Herr Asplund i ämnet yttrat, utan förenar jag mig med honom uti yrkandet om bifall till paragrafen.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till paragrafen och dels afslag derå; framställdes proposition på bifall till paragrafen och besvarades med ja.

§§ 6 och 7.

Biföllos.

§ 8.

Herr Häggström: Då Utskottets förslag nu gått igenom, och hvad Norrbottens läns landsting begärt bifallits, med undantag af några punkter, deruti ändringar blifvit gjorda, anhåller jag att denna paragraf måtte erhålla följande förändrade lydelse: "Denna förordning skall gälla, *efter landstingets hörande*, från början af nästkommande Oktober månad".

Herr Asplund: Hela den diskussion, som här blifvit förd, har gått ut på antagande af denna lag definitivt; att nu uti sista paragrafen, der man bestämmer tiden, från hvilken lagen skall gälla, sätta in något sådant, som att den icke får tillämpas, förr än landstinget deröfver blifvit hört, anser jag hvarken behöfligt eller välbetänt. Jag anhåller derföre om bifall till paragrafen.

Herr De Maré: Om Kammarerna hade i allo godkänt det förslag, som Herr Bergman framlagt, öfverensstämmande med Norrbottens läns landstings önsknings i frågan, då vore det alldeles riktigt, såsom Utskottet föreslagit, att antaga denna förordning såsom definitivt gällande för nämnda län, men då åtskilliga ändringar skett uti landstingets beslut i ämnet, så tror jag att Herr Häggströms förslag är alldeles lämpligt, och att icke Norrbottens län bör påtvingas en lag, som icke i allo öfverensstämmer med länets uttryckta önsknings. Är det endast obetydligheter, som blifvit förändrade och landstinget vill finna sig vid en dylik lag, så antages den naturligtvis, men anser tinget de gjorda ändringarne vara af beskaffenhet att göra hela förordningen för länet mindre önskvärd, så bör det stå detsamma

öppet att antaga eller förkasta lagen. Jag yrkar bifall till Herr Häggströms förslag.

Herr Bergman: Med anledning af den ändring, som uti denna paragraf blifvit föreslagen på grund deraf, att det antagna förslaget vore något skiljaktigt från landstingets framställning, så ber jag att få säga, att efter mitt begrepp de af Utskottet vidtagna ändringarne icke äro annat än förbättringar. Jag har derföre för min del icke att yrka någon förändring uti paragrafen, om ej den att ordet *Oktober* skulle ur densamma uteslutas, och det således öfverlemnas åt Kongl. Maj:t att bestämma från hvilken tid förordningen skall gälla. För att undvika fattandet af olika beslut i båda Kamrarne torde det dock vara bäst att godkänna paragrafen sådan den här är uppställd.

Friherre Sprengtporten: Jag hemställer, huruvida det ej vore bättre att i stället för att imperatoriskt yttra, att lagen *skall* gälla från början af nästkommande Oktober, säga att den *må* gälla från samma tidpunkt.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen, yttrat, att under densamma hade yrkats dels bifall till den förevarande paragrafen, dels af Herr Häggström att densamma skulle antagas med införande af orden *efter landstingets hörande* emellan orden *skall* och *gälla*, samt dels af Friherre Sprengtporten, att Kammaren måtte godkänna paragrafen med utbyte af ordet *skall* emot ordet *må*; framställdes proposition på bifall till paragrafen oförändrad och besvarades med ja.

Inledningen samt Utskottets medlerst å sid. 35 förekommande hemställan.

Biföllos.

5:te punkten.

Mom. a.

Biföllos.

Mom. b.

Herr De Maré: Såsom skäl för den särskilda lagstiftning för Norrbotten, hvilken Kammaren nyss antagit, anfördes och gjorde sig gällande, att Norrbottens läns landsting anhållit om en dylik författning hos Kongl. Maj:t. Detta skäl åtminstone kan icke vara tillämpligt för de öfriga norrländska länen, af hvilka visserligen Vesterbottens läns landsting anhållit om en skogslagstiftning i samma riktning som den Gotländska, men deremot alla de öfriga förklarar, att de icke ansågo det ännu vara behöfligt att antaga någon särskild lagstiftning för deras områden. Jag har således litet svårt att för-

stå, hvarifrån Utskottet fått anledning att vilja tillstyrka, att lagstiftningen för Norrbottens län skulle tillämpas äfven för de öfriga norrländska länen, då nemligen den enda grund, hvarpå Utskottet ställt sig, beträffande Norrbottens län, icke förefinnes i afseende på de öfriga. Och det är icke nog med att Utskottet anser, att Norrbottenslagen skulle tillämpas äfven för de öfriga länen, utan Utskottet går så långt, att det tillstyrker Riksdagen, att hos Kongl. Maj:t anhålla, att "samma lagstiftning med de jemkningar, som kunna af ortförhållanden påkallas, måtte af Kongl. Maj:t förklaras gällande, äfven för ett eller flera af de norrländska länen, så vidt derom af vederbörande landsting göres framställning". Kongl. Maj:t och landstingen skulle således blifva de beslutande och Riksdagen afsade sig derigenom i själfva verket rättigheten och skyldigheten att besluta, hurudan skogslagstiftningen skulle blifva för de öfriga norrländska länen. Jag vågar tro, att Utskottet, i sin välvilja för dessa län, här gått längre än rätt och billigt kan vara, och jag anhåller derföre hos Herr Talmannen om proposition å afslag på den föreslagna punkten.

Herr Falk: I denna punkt är jag af olika mening med Utskottets majoritet. Jag vet väl, huru vigtig en dylik lagstiftning är och hvilka följder den kan hafva, men just derföre har jag icke velat gå längre, än att jag, med full öfvertygelse, kan säga mig hafva alldeles rätt i mina åsigter. Den skogslag, som Kammaren beslutat för Norrbotten, är, efter min öfvertygelse, lika tillämplig för Vesterbotten som för Norrbotten, men deremot är jag icke lika öfvertygad om, att den är tillämplig för öfriga delar af Norrland. Lika väl som den skulle kunna tillämpas för öfriga delar af Norrland, tror jag, att den också skulle kunna tillämpas på Dalarne och delar af Wermland, men, som jag vet, att den der icke behöfves, anser jag den icke heller behöfvas för andra delar af Norrland än Norrbotten och Vesterbotten.

Jag får derföre anhålla om bifall till den af mig och Herr Reuterswärd afgifna reservation, som lyder så:

"att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det samma lagstiftning med de jemkningar, som kunna af ortförhållanden påkallas, måtte af Kongl. Maj:t förklaras gällande äfven för Vesterbottens län, så vidt derom af landstinget göres framställning".

Herr Häggström: Herr De Maré, har visserligen rätt deruti, att Vesterbottens läns Landsting begärt en annan lagstiftning än Norrbottens; men anledningen dertill, att Vesterbottens län begärt tillämpning af den Gotländska lagen, är att söka deruti, att landstinget icke visste sig kunna erhålla någon annan lagstiftning. I Vesterbotten önskar man allmänt, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande måtte få någon rättighet att ingripa i skogsafverknigen och ställa skog, som för hårdt anlitas, under förbud. Deremot kan jag icke instämma med Herr Falk, att man endast bör låta Vesterbottens län komma i delaktighet af den nya lagen, om än deri åtskilliga felaktigheter och brister kunna hafva insmugit sig såsom han yttrade. Dessa felaktigheter, om sådana finnes der, kan man dock möjligen

rätta, då det ju i Utskottets förslag talas om *jemkningar*, och jag får derföre anhålla om bifall till Utskottets förslag.

Herr Widén: I det moment, som nu är föredraget, har jag icke kunnat se annat än välvilja mot de öfriga norrländska länen, och jag tror, att hvarje norrländing skall vara tacksam för att man, äfven i andra län än Norrbottens län, kommer i tillfälle att noggrannare öfverväga hvad för länet kan vara nyttigt.

Jag hemställer derföre om bifall till det föredragna momentet.

Herr Almqvist: Då förhållandena i en del af Vesterbottens län äro i det närmaste jemförliga med förhållandena i Norrbotten; då Vesterbottens läns landsting också begärt en lag i restriktiv syftning, samt då i fråga varande moment icke gör denna lag bindande för Vesterbottens län, utan att dess landsting derom gör framställning; så synes det mig icke vara att befara några olägenheter genom antagande af detta moment, hvad Vesterbotten angår, utan skulle tvärtom fördelar för länet kunna vinnas, hvarföre jag instämmer med Herr Falk.

Herr Hammarhjelm: Äfven jag har reserverat mig mot detta moment, emedan jag föreställde mig, att det vore skäl att något pröfva, huru denna lag slår sig ut i Norrbotten, innan den antages för andra län.

På denna grund yrkar jag afslag.

Herr Asplund: Jag har vid diskussionen öfver en föregående punkt haft tillfälle att antyda min ståndpunkt i denna fråga och hvarför jag låtit anteckna mig som reservant. Jag antyde då också, att jag icke ville hålla på denna min uppfattning och jag skall derföre nu hemställa om bifall till Utskottets förslag i denna punkt. Jag anhåller derföre också, att till besvarande få upptaga några anmärkningar af den förste talaren. Han yttrade, att Kammaren antagit Norrbottenslagen, emedan landstinget gjort hemställan derom, men att förhållandet med de öfriga länen vore annorlunda, emedan de öfriga landstingen icke begärt antagandet af denna lag. Denna anmärkning förlorar likväl sin giltighet, då man besinnar, att denna lag blir gällande för andra landstingsområden, endast för den händelse, att landstingen själfva derom göra framställning. Vidare yttrade han, att Vesterbottens läns landsting begärt tillämpning af Gotlandslagen. Detta är också en sanning; men landstinget har också begärt förbud mot export af undermåligt virke och, efter min uppfattning, innebär Norrbottenslagen just en inskränkning i utskjeppningsfriheten. Talaren yttrade också, att de öfriga landstingen, i ämnet hörde, hade förklarat, att det ännu icke vore behöfligt att tillämpa någon särskild skogslagstiftning för deras områden. Sedan dessa utlåtanden afgåfvos, hafva förhållandena emellertid ganska väsentligt förändrat sig och opinionen är nu inom så väl Vesterbottens som Jemtlands län ganska stark för en skyddande skogslagstiftning. Jag har denna vinter haft underrättelse, att öfverafverk-

ning af undermåligt virke i stor skala har börjats inom så väl Vesterbottens som Jemtlands län, och fara är redan för handen, att denna pest skall smitta omkring sig. Talaren var också rädd för, att åt Kongl. Maj:t upplåta rättighet att vidtaga jemkningar i lagen. Jag medgifver, att formuleringen verkligen icke är den bästa, och jag har icke heller dertill bidragit; men faran är icke så stor och afser endast, att dimensionerna, i de sydligare länen, böra kunna bestämmas något annorlunda än i de nordligare, äfvensom att något annat än *afskeppning* bör vara förbjudet, då jernvägar närma sig dessa trakter. Den siste talaren hemställde, att man icke borde antaga förslaget på den grund, att det behöfdes någon tid för att se, huru det i Norrbottens län gestaltade sig. Detta torde vara alldeles öfverflödigt. Det torde icke dröja länge innan landstinget begär att få denna lag antagen, och om fara är för handen, så bör väl något göras så fort som möjligt, på det att icke i detta fall det må kunna blifva någon tillämpning af det gamla ordstäfvet: medan gräset växer, så dör kon.

Jag anhåller således om bifall till detta moment.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets förevarande hemställan, dels af Herr *Falk*, att densamma skulle antagas med följande förändrade lydelse: "att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, det samma lagstiftning med de jemkningar, som kunna af ortförhållanden påkallas, måtte af Kongl. Maj:t förklaras gällande äfven för Vesterbotten län, så vidt derom af landstinget göres framställning"; och dels slutligen att Utskottets hemställan måtte afslås.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till Utskottets hemställan och då dervid svarades många ja, blandade med nej, förklarade sig hafva funnit ja öfvervägande.

Herr *De Maré* begärde votering.

Sedan Kammaren, uppå Herr Grefven och Talmannens framställning, såsom kontraposition vid voteringen antagit afslag å Utskottets merberörda hemställan, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

"Den, som bifaller mom. b i 5:te punkten af Särskilda Utskottets utlåtande N:o 11, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås momentet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—34.
Nej—20.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Särskilda Utskottets den 17 och 18 dennes bordlagda utlåtande N:o 12, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts nådiga proposition den 20 sistlidne Mars, i hvad den angår boställs- och sågverksskogar, än äfven enskild motion rörande hushållningen med allmänna hemmans och lägenheters skogar.

1:sta punkten.

Bifölls.

2:dra punkten.

Herr Statsrådet Wærn: Då Särskilda Utskottet så enhälligt afstyrkt Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt, att endast en ledamot af Utskottet reserverat sig mot Utskottets förslag, skall jag icke framställa något yrkande på bifall till Kongl. Maj:ts proposition, men jag måste bestrida riktigheten af Utskottets yttrande, att, enligt Kongl. Maj:ts förslag, kronan skulle komma att vidkännas olägenheter. Jag kan nemligen icke finna, att några olägenheter för kronan i något fall skulle kunna uppkomma, alldenstund kronan för närvarande icke har någon reventy af ifrågavarande skogar. Kongl. Maj:ts proposition innehåller, att en ordnad hushållningsplan för dessa skogar ovilkorligen skulle upprättas. Vile skogsegaren betala kostnaden därför, skulle han fritt njuta all den afkastning skogen kunde lemna utöfver det antal träd, hvartill han enligt sitt privilegium vore berättigad. Vile sågverksegaren deremot icke bekosta denna plan, skulle sådant åligga kronan, men denna skulle då ock få all ökad afkastning. Olägenhet skulle således icke kunna uppkomma af Kongl. Maj:ts förslag i någon annan händelse, än att afkastningen af skogarne icke ökades genom ordentlig hushållning dermed, och då jag anser detta vara en motsägelse och derföre icke tror, att så kan blifva förhållandet, anser jag mig böra protestera mot den af Utskottet begagnade motivering, ehuru jag, som sagdt, icke framställer något yrkande.

Herr Häggström: Då jag tror, att det enda rätta sätt i fråga om behandlingen af privilegierade sågverks skogar, är, att på dem söka upprätta ordentliga hushållningsplaner, kan jag icke annat än på det högsta gilla Kongl. Maj:ts förslag i detta afseende. Utskottet har grundat sitt afslag derpå, att, enligt de upplysningar Utskottet inhemtat, den årliga afkastningen från åtskilliga i ersättning för pri-

vilegierad stockfångst, utbrutna områden, kan beräknas vida högre än till det antal sågtimmerträd, hvartill sågverksegarne hafva laglig rätt, samt att således för mycken mark blifvit upplåten. Jag får likväl anmärka, att vid tilldelandet af sågverksprivilegier under senare tider vetenskapliga grunder blifvit använda och att mark blifvit tilldelad i så ringa mån, att i allmänhet icke något kan vara för sågverksegarne att vinna i nyssnämnde afseende. Ett enda undantag derifrån gör Mo sågverk i Ångermanland, som för längre tid sedan blifvit tilldeladt ett större område, än som för dess privilegierade stockfångst erfordras, och derföre, att Utskottet erhållit kännedom derom, har Utskottet icke vågat tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition, som jag dock nu anhåller måtte af Kammaren bifallas.

Herr Falk: Utskottet har icke så noga kunnat erhålla under rättelser om alla hithörande förhållanden, att det vågat tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag. Genom ett Kongl. bref af den 29 Maj 1852 stadgades, att om, genom en ordnad hushållning å de till de privilegierade sågverken upplåtna skogar, afkastningen kunde uppgå till större myckenhet timmerträd än den, hvartill sågverken genom privilegierna voro berättigade, så skulle dessa öfverskott tilldelas skogarnes innehafvare; men genom ett senare Kongl. bref af 1865 föreskrefs likväl, att Kongl. Maj:t skulle bestämma ett visst pris å dessa träd utöfver den vanliga stubböreafgiften. Nu tror jag visserligen, att de flesta sågverksegare icke erhållit mera skog, än att afkastningen derå utgör ungefärligen så mycket, som privilegierna bestämma; men detta är likväl icke så säkert. Det fanns en tid då skogarne voro kronan mera till besvär än till nytta, hvarföre man då också var ganska liberal i att tilldela sågverken skogar, och det är detta förhållande, som gjort, att Utskottet icke vågat tillstyrka Kongl. Maj:ts proposition. Ty om det befinnes, att dessa sågverken tilldelade områden kunna lemna en större afkastning än det antal timmerträd, hvartill sågverksegarne egentligen äro berättigade, samt Kongl. Maj:t eger att bestämma priset för detta öfvertaliga timmer, så skulle en ganska stor tillgång för kronan derigenom kunna uppstå. I synnerhet har Utskottet fäst sig vid det af den föregående talaren omnämnda Mo sågverk. Detta har privilegium på 8 å 9,000 timmerträd, men har fått sig tilldeladt 60,000 tunland skogsmark. Af denna utgöres visserligen en del af sådant, som upptagits såsom impedimenter, men då äfven derpå rätt många goda träd kunna erhållas, har sågverket fått sig tilldeladt ett ytterst öfverflödigt område. Utskottet har befarat, att samma förhållande möjligen skulle kunna ega rum äfven på andra ställen; och detta har utgjort skälet till Utskottets hemställan, hvartill jag nu också yrkar bifall.

Herr Reuterswärd: Denna fråga är kanske för oss litet hvar något främmande och de flesta hafva kanske icke gjort sig reda för, att det i Norrland finnes en mängd sågverk, hvilka erhållit det betydliga privilegiet, att för några få öre per träd få tusentals träd årligen sig tilldelade. När denna fråga inom Utskottet behandlades, upplystes, hvad äfven den siste talaren omnämnt, att ett enda såg-

verk fått sig tilldeladt ett territorium af öfver 60,000 tunnland, för att derå hafva en årlig afverkning af 8,000 träd. Enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle detta, Mo sågverk, få såsom evärdelig besittning till afverkning under all framtid emottaga skogen på dessa 60,000 tunnland, och blott detta förhållande tycker jag vara ett tillräckligt talande skäl för att yrka afslag å Kongl. Maj:ts proposition. Lika med Herr Häggström tror jag, att man på senare tider gått något försigtigare till väga vid tilldelandet af skogsområden, och att de privilegier, som meddelats i slutet på femtitalet samt sextitalet, blifvit meddelade med större noggrannhet än tillföre; men förhållandet är likväl det, att de första privilegierade sågverken fått så oerhörda fördelar sig tillerkända, att det vore mycket oklokt af Riksdagen att lemna bifall till Kongl. Maj:ts proposition utan någon föregående undersökning.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten dels ock afslag derå samt bifall till Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga framställning; gjordes proposition på bifall till punkten och besvarades med ja.

3:dje punkten.

Bifölls.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag dels till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 73, i fråga om bildande af en pensionsanstalt för folkskolelärares efterlemnade enkor och oförsörjda barn;

dels ock till paragrafer i Riksdagsbeslutet:

N:o 13, i fråga om inskränkning i rättigheten att till förtäring på stället försälja vin och maltdrycker;

N:o 14, angående verkställt val af Justitie-ombudsman och hans suppleant;

N:o 15, angående tillsättande af Revisorer för granskning af kronofogdarnes debiterings- och redovisningslängder öfver häradsmedel;

N:o 16, angående kreditivsummorna; och

N:o 17, angående hvilande grundlagsändringsförslag.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets memorial N:o 101, angående tillägg till 1874 års riksstat samt riksstat för år 1875; äfvensom Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 16, med förslag till den

af Riksdagen fastställda bevilningssummas utgörande; och beslöts, uppå Herr Grefven och Talmannens hemställan, att dessa ärenden skulle uppföras främst bland målen å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Justerades 4 protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter Kammaren åtskildes kl. 9 e. m.

In fidem
O. Brakel.
